

Spolufinancováno
Evropskou unií

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA

ANALÝZA

výkonu trestu obecně prospěšných prací (OPP) v regionu okresu Chomutov, Louny, Teplice

srpen 2024

zpracovala: Bc. Veronika Saková

koordinátor projektu „Podpora výkonu alternativního trestu obecně prospěšných
prací“

ESF OPZ+, CZ.03.02.02/00/22_004/0002948

Obsah

1	Úvod	3
2	Demografická data	4
2.1	Chomutov	4
2.2	Louny	7
2.3	Teplice	9
2.4	Shrnutí	12
3	Ukládání trestu OPP a jeho vykonatelnost	13
3.1	Počet uložených trestů OPP	13
3.2	Ukládání výměry trestu OPP	14
3.3	Vykonatelnost trestu OPP	17
3.4	Předjednání trestu OPP	20
3.5	Pohled probačních pracovníků	25
4	Osoby odsouzené k výkonu trestu obecně prospěšných prací	26
4.1	Míra kriminality v obecném měřítku	26
4.2	Stíhané a odsouzené osoby	28
4.3	Odsouzení k výkonu trestu OPP	30
4.4	Možnost umístění odsouzených a stanovení podmínek výkonu trestu OPP	31
5	Poskytovatelé prací pro výkon trestu obecně prospěšných prací	32
5.1	Rozložení poskytovatelů v okresech	33
5.1.1	Chomutov	34
5.1.2	Louny	35
5.1.3	Teplice	37
5.2	Rozdělení poskytovatelů dle právní formy	38
5.3	Druhy práce	39
5.4	Požadavky poskytovatelů na výkon trestu	41
5.4.1	Výkon v průběhu roku	41
5.4.2	Výkon v průběhu týdne	42
5.4.3	Počet osob	43
5.4.4	Požadavek na rozsah uložených hodin	44
5.4.5	Práce pro muže a ženy	45
5.4.6	Další požadavky poskytovatelů	46
5.5	Důvody pro nespolupráci při realizaci výkonu trestu	47
6	Střediska Probační a mediační služby ČR	49
6.1	Spolupráce s okresními soudy	49
7	Závěr	50
8	Seznam grafů	53
9	Seznam obrázků	53
10	Seznam tabulek	54

1 Úvod

Analýza pro podporu výkonu alternativního trestu obecně prospěšných prací v okresech Chomutov, Louny a Teplice vznikla v rámci projektu Probační a mediační služby ČR, jehož cílem je podpořit výkon trestu obecně prospěšných prací (OPP) ve vybraných lokalitách a to konkrétně cílenou podporou klientů, zvýšením počtu vykonaných hodin trestu OPP a podporou poskytovatelů prací.

Cílem analýzy je zmapování podrobné situace v oblasti výkonu trestu OPP u dospělých klientů Probační a mediační služby ve třech vybraných okresech Ústeckého kraje, Chomutov-Louny-Teplice a identifikovat specifika regionu. Uvedené okresy nejsou jedinými okresy, pro které tato analýza vzniká. Další odborné analýzy vznikají v oblastech, kde působí koordinátoři pro podporu zmíněného projektu. Konkrétně se jedná o oblasti Liberec-Jablonec-Česká Lípa, Havířov-Karviná, Kroměříž-Prostějov a Brno.

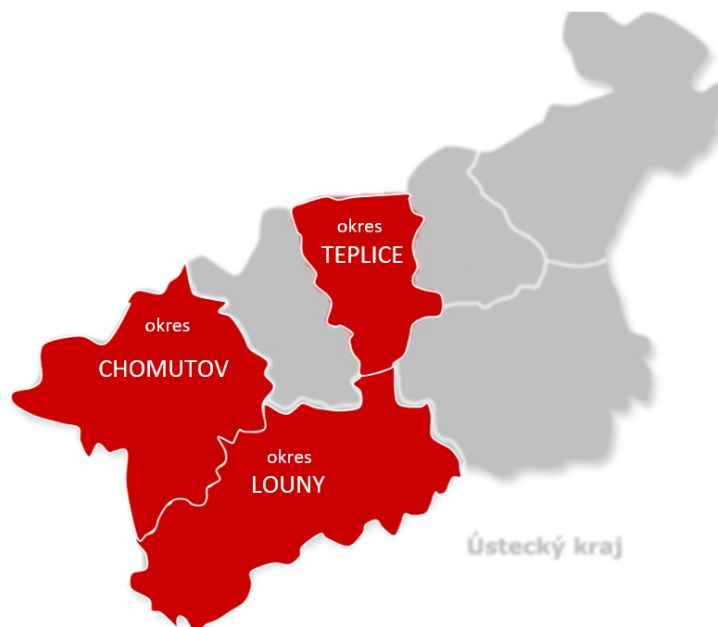
Dokument je rozdělen do několika hlavních kapitol. V první kapitole je představena sledována oblast Chomutov-Louny-Teplice po sociodemografické rovině. V druhé kapitole se již zaměřujeme na ukládání trestu OPP ve sledovaných okresech a jeho vykonatelnost ze strany odsouzených, kterým je následně věnována třetí kapitola. Kapitola čtvrtá mapuje situaci týkající se poskytovatelů prací a jejich požadavků pro realizaci výkonu trestu. Součástí poslední, páté kapitoly, je shrnutí spolupráce Probační a mediační služby ve vybraných okresech a Okresních soudů, které tresty OPP ukládají. V závěru celé práce jsou shrnuty dílčí závěry jednotlivých kapitol a témata vhodná pro další práci v rámci projektu.

Data, se kterými je v rámci předkládané analýzy pracováno, byla získána z dat Českého statistického úřadu (ČSÚ) a dalších veřejně dostupných zdrojů, a především z databáze Probační a mediační služby ČR.

2 Demografická data

Předkládaná analýza se zaměřuje na tři okresy Ústeckého kraje, konkrétně na okres Chomutov, okres Louny a okres Teplice. V následující kapitole si představíme základní demografické údaje, které formují jednotlivé regiony.

Obrázek 1 - Mapa Ústeckého kraje

2.1 Chomutov

Okres Chomutov se nachází při samotné hranici České republiky, v jihozápadní části Ústeckého kraje. Z jedné strany sousedí okres Chomutov s dalšími okresy Ústeckého kraje, konkrétně s okresem Louny a okresem Most. Ze strany druhé sousedí s okresem Karlovy Vary, který spadá do Karlovarského kraje. Ze severozápadní strany následně sousedí se státní hranicí Německa.

Současný okres Chomutov vznikl sloučením bývalého okresu Kadaň a Chomutov, ke kterému byly připojeny Vejprty z Karlovarského kraje. Aktuálně se rozkládá na rozloze 936 km² a člení se na 44 obcí, z nichž 8 obcí má status města. S ohledem na svou rozlohu se jedná o třetí největší okres České republiky. Velkou část rozlohy, konkrétně 42 %, tvoří zemědělská půda a na dalších 39 % rozlohy se nacházejí lesy. Součástí okresu jsou Krušné hory, které se rozprostírají na 41 % celkové rozlohy okresu. ¹

¹ Dostupné na webu ČSÚ (www.czso.cz/csu/xu/charakteristika_okresu_chomutov)

Tabulka 1 - Obyvatelstvo (okres Chomutov) - údaje platné k 31.12. uvedeného roku ⁴

	2018	2019	2020	2021 ^{a)}	2022	2023 ^{b)}
Počet obyvatel	124 751	124 946	124 600	121 480	124 035	123 947
- z toho ženy	62 546	62 514	62 329	61 188	62 869	62 925
- z toho muži	62 205	62 432	62 271	60 292	61 166	61 022
Živě narození	1 276	1 301	1 228	1 185	1 098	925
Zemřelí	1 341	1 337	1 551	1 700	1 421	1 338
Přistěhovalí	2 238	2 100	1 836	1 902	4 677	2 675
Vystěhovalí	1 769	1 869	1 859	1 866	1 799	2 350

a) počet obyvatel byl navázán na výsledky SLDB 2021 a není srovnatelný s předchozími roky

b) předběžný údaj platný ke dni 4.6.2024

Z údajů, které jsou zveřejňovány ČSÚ lze dále zjistit, že průměrný věk obyvatelstva je cca 42 let. Většinová část populace okresu se tudíž nachází v produktivním věku. Z dalších zveřejněných údajů můžeme dále zjistit, že počet uchazečů o zaměstnání, kteří jsou evidováni v evidenci ÚP, se průběžně zvyšuje, a tudíž nezaměstnanost osob v produktivním věku stále stoupá.

Tabulka 2 – Nezaměstnanost (okres Chomutov) - údaje jsou platné k 31.12. uvedeného roku ⁵

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Uchazeči o zaměstnání v evidenci ÚP	4 408	4 252	5 411	5 209	5 341	5 565
- z toho se zdravotním omezením	689	643	738	754	736	759
Podíl nezaměst. ve věku 15-64 let	5,02 %	4,85 %	6,30 %	6,05 %	6,37 %	6,50 %
Pracovních míst v evidenci ÚP	3 415	4 810	5 468	5 287	4 130	3 270
Uchazečů na 1 pracovní místo	1,3	0,9	1,0	1,0	1,3	1,7

V okrese Chomutov se nachází věznice Všehrdy, která je profilována jako věznice pro mladistvé odsouzené muže a od roku 2017 zde zároveň vykonávají trest odnětí svobody dospělí odsouzení muži. Probíhá zde výkon s nízkým, středním i vysokým stupněm

⁴ Údaje jsou převzaty z tabulky dostupné na webu ČSÚ (www.czso.cz/csu/xu/okres_chomutov) – Vybrané demografické údaje za okres Chomutov

⁵ Údaje jsou převzaty z tabulky dostupné na webu ČSÚ (www.czso.cz/csu/xu/okres_chomutov) – Časová řada – vybrané ukazatele za okres Chomutov

zabezpečení a současně jsou zde zřízeny specializované oddíly pro výkon trestního opatření odnětí svobody odsouzených s duševními poruchami a poruchami chování a dále výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním návykových látek. V rámci Věznice mohou odsouzení získat pracovní návyky mimo zdi věznice zařazením do pracovních skupin, které vykonávají činnost ve prospěch státních institucí. Pokud se při této činnosti, která je bez nároku na odměnu, odsouzení osvědčí, mohou být přeřazeni do placeného zaměstnání, které poskytují soukromé subjekty, jak uvnitř věznice, tak především na vnějších pracovištích. Zaměstnanost odsouzených se dlouhodobě pohybuje kolem 60 %.⁶

Na území okresu Chomutov dále působí Výchovný ústav Místo, při kterém je zřízen zároveň dětský domov se základní a střední školou. Celková kapacita zařízení je 56 dětí.⁷

2.2 Louny

Okres Louny se nachází v jihozápadní části Ústeckého kraje, kde sousedí s okresy Chomutov, Most, Teplice a Litoměřice. Z jihovýchodní a jižní strany následně sousedí se Středočeským krajem, konkrétně s okresy Kladno a Rakovník. Dále pak z jihozápadu sousedí s okresem Plzeň-sever, který se nachází v Plzeňském kraji a na západě je ohraničen okresem Karlovy Vary, který spadá pod Karlovarský kraj. Svoji celkovou rozlohou 1 121km² zaujímá 21 % z celkové rozlohy Ústeckého kraje, a proto je největším okresem tohoto kraje. V okrese Louny se nachází 70 obcí, z nichž 7 má status města. Okres je rozdělen do 3 správních obvodů – Lounsko, Žatecko, Podbořansko.

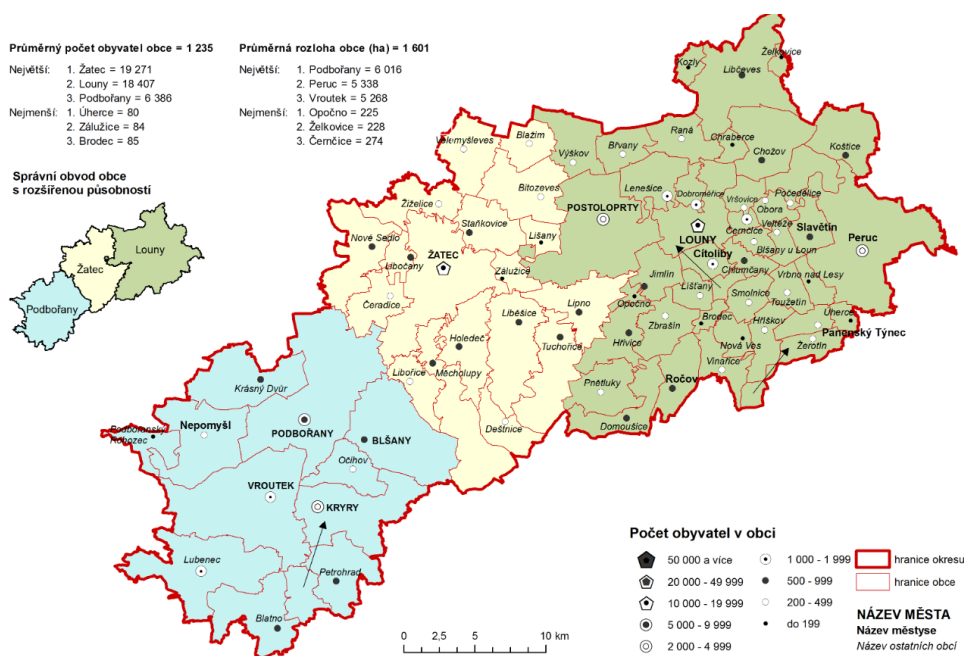
Pouze na 16 % celkové rozlohy okresu nalezneme lesy. Oproti tomu na celých 70 % rozlohy se nachází zemědělská půda. Jednou z hlavních plodin, které je zde pěstována, je chmel, který je nedílnou součástí uvedené oblasti.⁸

⁶ Dostupné na webu VSCR (www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-vsehrdy/sekce/zakladni-informace)

⁷ Dostupné na webu (www.vudds.cz)

⁸ Dostupné na webu ČSÚ (www.czso.cz/csu/xu/charakteristika_okresu_louny)

Obrázek 3 - Administrativní rozdělení okresu Louny ⁹

Svou rozlohou, jak již bylo uvedeno, je okres Louny největším okresem Ústeckého kraje, avšak v otázce počtu obyvatel je situace opačná. Ke dni 31.12.2023 žilo v okrese Louny 86 899 obyvatel a hustotou osídlení se tak řadí na poslední místo v kraji.¹⁰ Z předběžných údajů ČSÚ vyplývá, že v okrese Louny jako jediném ze sledovaných okresů, došlo od roku 2018 do roku 2023 k navýšení populace o 413 obyvatel. Nárůst obyvatelstva je způsoben především zvýšeným počtem osob, které se do okresu přestěhovaly.

Tabulka 3 – Obyvatelstvo (okres Louny) - údaje jsou platné k 31.12. uvedeného roku ¹¹

	2018	2019	2020	2021 ^{a)}	2022	2023 ^{b)}
Počet obyvatel	86 486	86 691	86 364	85 381	87 040	86 899
- z toho ženy	43 604	43 710	43 647	43 169	44 143	44 083
- z toho muži	42 882	42 981	42 717	42 212	42 897	42 816
Živě narození	868	835	868	874	867	693
Zemřelí	1 015	962	1 167	1 264	1 003	1 037
Přistěhovalí	1 794	1 764	1 508	1 662	3 152	2 001
Vystěhovalí	1 533	1 432	1 536	1 441	1 357	1 799

a) počet obyvatel byl navázán na výsledky SLDB 2021 a není srovnatelný s předchozími roky
 b) předběžný údaj platný ke dni 4.6.2024

⁹ Dostupné na webu ČSÚ (www.czso.cz/csu/xu/okres_louny) – Administrativní rozdělení okresu

¹⁰ Dostupné na webu ČSÚ (www.czso.cz/csu/xu/charakteristika_okresu_louny)

¹¹ Údaje jsou převzaty z tabulky dostupné na webu ČSÚ (www.czso.cz/csu/xu/okres_louny) – Časová řada – vybrané ukazatele za okres Louny

Za posledních šest let se nezaměstnanost v okrese Louny zvýšila. Zároveň ze sledovaných údajů můžeme zjistit, že se snížilo množství nabízených pracovních míst přes ÚP. Nalezení zaměstnání v okrese Louny se tudíž stává náročnějším.

Tabulka 4 – Nezaměstnanost (okres Louny) - údaje jsou platné k 31.12. uvedeného roku ¹²

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Uchazeči o zaměstnání v evidenci ÚP</i>	3 065	2 759	3 360	3 521	3 607	3 679
<i>- z toho se zdravotním omezením</i>	575	531	583	659	638	653
<i>Podíl nezaměstnaných ve věku 15-64 let</i>	4,78 %	4,32 %	5,47 %	5,74 %	5,89 %	5,94 %
<i>Pracovních míst v evidenci ÚP</i>	1 909	2 103	1 335	1 436	1 382	1 186
<i>Uchazečů na 1 pracovní místo</i>	1,6	1,3	2,5	2,5	2,6	3,1

V okrese Louny se nacházejí hned dvě věznice, konkrétně se jedná o Věznici Nové Sedlo a Věznici Drahonice. Věznice Nové Sedlo je mužská věznice profilována jako věznice s dozorem a oddělením specializovaným pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním psychotropních látek ve věznici s dozorem. Průměrná délka výkonu trestu odsouzených je 2 roky a celková ubytovací kapacita věznice je 430 míst. Odsouzení mají možnost trvalého pracovního zařazení nejen uvnitř věznice ale i mimo objekt, kde vykonávají především sezónní práce v zemědělské oblasti.¹³

Jako reakce na přetíženost věznic byla v roce 2017 znovu otevřena Věznice Drahonice, která spadá pod věznici Nové Sedlo, avšak trest odnětí svobody zde vykonávají odsouzené ženy.¹⁴

Mimo dvou věznic jsou v okrese Louny i dva Výchovné ústavy pro mládež. Konkrétně se jedná Výchovný ústav a středisko výchovné péče Pšov, který se nachází na Žatecku a dále na Podbořansku se nachází Výchovný ústav a středisko výchovné péče Buškovice.

2.3 Teplice

Svou rozlohou 469 km² je okres Teplice třetím nejmenším okresem Ústeckého kraje. Nachází se v severozápadní části České republiky a sousedí s dalšími čtyřmi okresy Ústeckého kraje. Konkrétně se jedná o okresy Most, Ústí nad Labem, Litoměřice a Louny. Ze severozápadní strany sousedí okres Teplice se státní hranicí Německa. Okres je rozdělen na

¹² Údaje jsou převzaty z tabulky dostupné na webu ČSÚ (www.czso.cz/csu/xu/okres_louny) – Časová řada – vybrané ukazatele za okres Louny

¹³ Dostupné na webu VSCR (www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-nove-sedlo/sekce/zakladni-informace)

¹⁴ Dostupné na webu VSCR (www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-nove-sedlo/clanky/detail/drahonice)

34 obcí, z nichž 9 má status města. Dále můžeme okres rozdělit do 2 správních obvodů – Teplice a Bílina.

Obrázek 4 - Administrativní rozdělení okresu Teplice ¹⁵

Území okresu Teplice je velmi členité a celou její jednu čtvrtinu pokrývají Krušné hory. Na více jak 39 % celkové rozlohy okresu se rozprostírají lesy, což z okresu dělá druhý nejlesnatější okres v Ústeckém kraji. Dalších 34 % rozlohy zaujímá zemědělská půda.¹⁶

Okres Teplice je druhým nejhustěji osídleným okresem Ústeckého kraje. Na jeho území žilo ke dni 31.12.2023 celkem 127 918 obyvatel.

¹⁵ Dostupné na webu ČSÚ (www.czso.cz/csu/xu/okres_teplice) – Administrativní rozdělení okresu

¹⁶ Dostupné na webu ČSÚ (www.czso.cz/csu/xu/charakteristika_okresu_teplice)

Tabulka 5 – Obyvatelstvo (okres Teplice) - údaje jsou platné k 31.12. uvedeného roku ¹⁷

	2018	2019	2020	2021 ^{a)}	2022	2023 ^{b)}
<i>Počet obyvatel</i>	128 610	129 072	128 830	124 472	127 681	127 918
- z toho ženy	64 338	64 487	64 440	63 020	64 898	64 998
- z toho muži	64 272	64 585	64 390	61 452	62 783	62 920
<i>Živě narození</i>	1 226	1 240	1 240	1 244	1 168	1 026
<i>Zemřelí</i>	1 496	1 441	1 640	1 849	1 561	1 494
<i>Přistěhovalí</i>	2 143	2 281	1 943	2 219	5 247	3 171
<i>Vystěhovalí</i>	1 650	1 618	1 785	1 665	1 645	2 466

a) počet obyvatel byl navázán na výsledky SLDB 2021 a není srovnatelný s předchozími roky

b) předběžný údaj platný ke dni 4.6.2024

Z předběžných údajů ČSÚ došlo od roku 2018 do roku 2023 ke snížení populace okresu Teplice o 692 obyvatel a zároveň s tímto stoupá počet nezaměstnaných osob.

Tabulka 6 – Nezaměstnanost (okres Teplice) - údaje jsou platné k 31.12. uvedeného roku ¹⁸

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Uchazeči o zaměstnání v evidenci ÚP</i>	2 961	2 445	4 215	3 665	4 128	258
- z toho se zdravotním omezením	674	530	702	672	602	611
<i>Podíl nezaměstnaných ve věku 15-64 let</i>	3,12 %	2,64 %	4,79 %	4,05 %	4,70 %	4,79 %
<i>Pracovních míst v evidenci ÚP</i>	2 785	2 626	2 296	2 534	2 274	2 167
<i>Uchazečů na 1 pracovní místo</i>	1,1	0,9	1,8	1,4	1,8	2,0

V okrese Teplice se od roku 2001 nachází Vazební věznice Teplice, která slouží k výkonu vazby obviněných mužů, žen a mladistvých a zároveň je objekt uzpůsoben na výkon trestu odnětí svobody odsouzených, kteří mohou být pracovníě zařazeni i mimo objekt věznice u státních i soukromých subjektů. Tato možnost ovšem platí pouze pro odsouzené muže. Odsouzené ženy, které svůj trest vykonávají v teplické věznici, jsou zařazeny jako trvale

¹⁷ Údaje jsou převzaty z tabulky dostupné na webu ČSÚ (www.czso.cz/csu/xu/okres_teplice) – Časová řada – vybrané ukazatele za okres Teplice

¹⁸ Údaje jsou převzaty z tabulky dostupné na webu ČSÚ (www.czso.cz/csu/xu/okres_teplice) – Časová řada – vybrané ukazatele za okres Teplice

pracovně nezařaditelné. Jedná se o ženy, které nejsou schopny dlouhodobě pracovat a to buď ze zdravotních důvodů či již dosáhly důchodového věku.¹⁹

Dalším zařízením, které je v okrese Teplice zřízeno je Výchovný ústav, dětský domov se školou, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna Kostomlaty pod Milešovkou, která se zaměřuje na péči o dívky.

Důležitou součástí okresu Teplice, jsou lázně, za jejichž léčivými prameny jezdí i pacienti ze zahraničí a to především z Arabských zemí. Horská oblast zároveň každoročně přiláká řadu návštěvníků nejen z celé České republiky ale také z ciziny, čemuž napomáhá i skutečnost, že okresem prochází jedna z významných silničních cest, mezinárodní trasa E55.²⁰

2.4 Shrnutí

Všechny tři popisované oblasti jsou spojeny podobnými přírodními podmínkami, které ovlivňují život a fungování místních obyvatel. Velká část zmiňovaných oblastí je součástí Severočeské uhelné pánve, která zmíněnou oblast poznamenala těžbou uhlí. V posledních několika desetiletích dochází v této oblasti průmyslu k útlumu a je zde více rozšiřováno budování průmyslových zón, které jsou schopny poskytnout velké množství pracovních příležitostí. Život místních obyvatel také do jisté míry ovlivňuje blízkost státní hranice s Německem.

V roce 2020 bylo celé území ČR zasaženo pandemií COVID 19, která výrazně poznamenala život všech obyvatel ČR a ovlivnila všechny sledované údaje.

¹⁹ Dostupné na webu VSCR (www.vscr.cz/organizacni-jednotky/vazebni-veznice-teplice/sekce/zamestnavani-odsouzenych)

²⁰ Dostupné na webu ČSÚ (www.czso.cz/csu/xu/charakteristika-okresu-teplice)

3 Ukládání trestu OPP a jeho vykonatelnost

Trest obecně prospěšných prací může být odsouzenému uložen za přečin, tj. trestné činy, který byly spáchány z nedbalosti, nebo se může jednat o trestné činy spáchané úmyslně, za které trestní zákoník stanovuje trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do 5 let. Trest OPP je jedním z nejčastěji ukládaných alternativních trestů. Trest je u dospělých osob ukládán v rozmezí od 50 do 300 hodin a na jeho výkon je stanovena lhůta jednoho roku ode dne, který je stanoven probačním pracovníkem, jako den nástupu k výkonu trestu. Společně s agendou podmíněného odsouzení/propuštění s dohledem se jedná o nejčastější typ sankce, jejichž kontrolou se probační pracovníci zabývají.

3.1 Počet uložených trestů OPP

V následující tabulce můžeme sledovat počet uložených trestů OPP v námi sledovaných okresech a to od roku 2018 do roku 2022. Pro porovnání je zároveň uvedeno, kolik trestů OPP bylo v jednotlivých letech uloženo jak po celé České republice tak také v Severočeském soudním kraji.

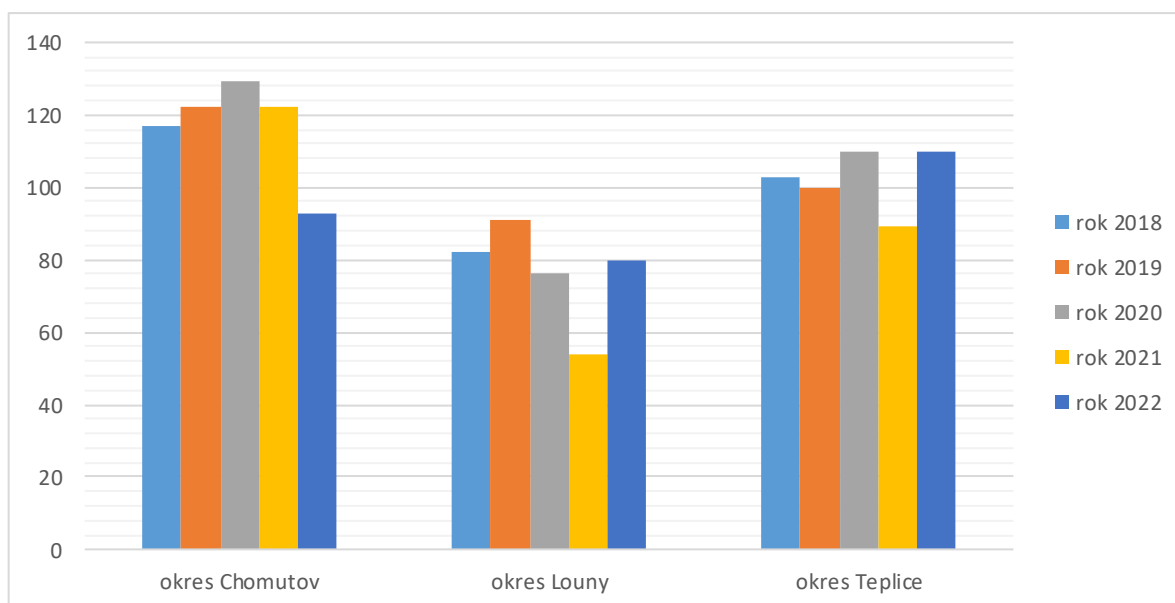
Tabulka 7 - Počet evidovaných trestů obecně prospěšných prací v jednotlivých letech ²¹

	2018	2019	2020	2021	2022
okres Chomutov	117	122	129	122	93
okres Louny	82	91	76	54	80
okres Teplice	103	100	110	89	110
Severočeský kraj	1 186	1 163	1 164	1 007	1 139
Česká Republika	6 199	6 532	6 230	5 673	6 017

Z uvedené tabulky můžeme vyčíst, že na celorepublikové úrovni došlo mezi lety 2018 a 2019 k nárůstu počtu uložených trestů OPP. V následujícím roce 2020 ovšem došlo ke snížení počtu uložených trestů OPP oproti předchozímu roku, a v roce 2021 klesající tendence v ukládání trestu pokračovala. Tato skutečnost mohla být výrazně ovlivněna pandemií COVID 19, která v roce 2020 zasáhla celé území ČR a jejíž následky poznamenaly i následující roky. I přes tuto skutečnost dochází od roku 2022 k navýšení počtu uložených trestů OPP.

²¹ Údaje jsou získané z databáze Probační a mediační služby ČR

Graf 1 - Počet nových evidovaných případů OPP ²²

Pokud se zaměříme, na ukládání trestu OPP v jednotlivých okresech, pak zjistíme, že tendence ukládání trestu OPP v jednotlivých letech, se i mezi okresy samotnými, od celorepublikového modelu, liší. Zatímco v okrese Chomutov dochází k navyšování ukládaných trestů až do roku 2020 a následně od roku 2021 se množství ukládaných trestů OPP snižuje, tak v okrese Teplice dochází ke střídání snižování a navyšování počtu ukládaného trestu. Pouze v okrese Louny dochází ke stejnému modelu jako na celorepublikové úrovni.

3.2 Ukládání výměry trestu OPP

Z pohledu probačních pracovníků dochází v posledních letech k ukládání vyšší výměry trestu OPP a to až při horní hranici 300 hodin. Data, která máme k dispozici, tuto informaci potvrzují. Důležitou informací, k následujícím tabulkám je skutečnost, že zahrnují nejen dospělé odsouzené, ale také mladistvé pachatele, kterým může být uloženo trestní opatření OPP v maximální výměře 150 hodin a méně. Můžeme tak s jistotou říct, že v první kategorii jsou zahrnuti všichni mladiství pachatelé, kterým bylo uloženo méně jak 50 hodin, ale zároveň všichni dospělí odsouzení, kterým byla uložena nejnižší možná výměra trestu OPP, tedy rovných 50 hodin. Stejně tak jsou mladiství pachatelé zahrnuti i v dalších dvou kategoriích tedy od 51 do 100 hodin a od 101 do 150 hodin. V dalších kategoriích jsou uvedeni již pouze dospělí odsouzení.

²² Údaje jsou získané z databáze Probační a mediační služby ČR

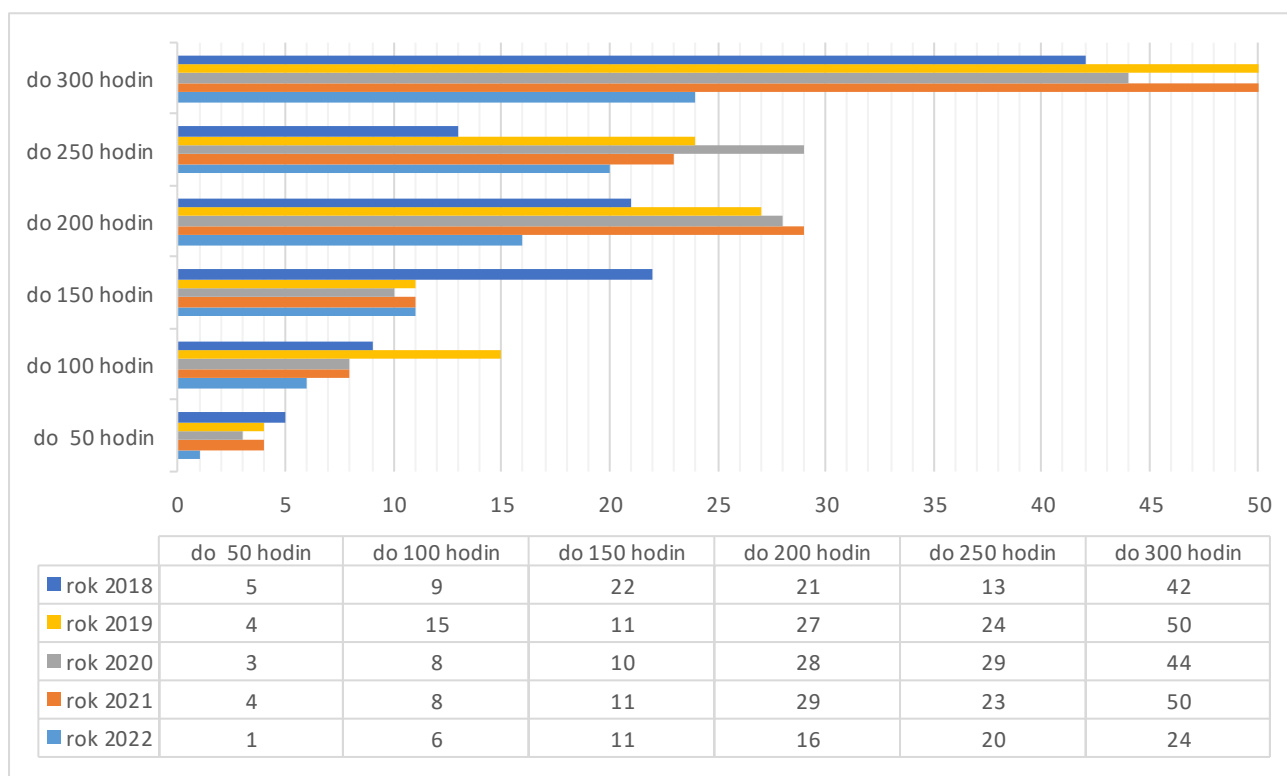
Tabulka 8 - Ukládání trestu/trestního opatření OPP dle ukládané výměry v rámci ČR ²³

	2018	2019	2020	2021	2022
do 50 hodin	146	124	110	89	75
51 – 100 hodin	699	708	681	534	600
101 – 150 hodin	893	971	917	891	946
151 – 200 hodin	1 608	1 720	1 602	1 568	1 531
201 – 250 hodin	1 087	1 211	1 114	1 039	1 152
251 – 300 hodin	2 488	2 642	2 448	2 166	2 219
Celkem uloženo trestů	6 921	7 376	6 872	6 287	6 523
z toho mladistvých	722	844	642	614	506

Z tabulky můžeme vyčíst, že od roku 2018 je nejčastěji ukládán trest OPP v celkové výměře od 251 až 300 hodin. Na druhém místě je výměra trestu od 151 do 200 hodin. A na třetím místě je výměra trestu od 201 do 250 hodin.

Pokud se znovu zaměříme na naše sledované okresy, pak zjistíme, že situace je zde obdobná.

Graf 2- Ukládání trestu/trestního opatření OPP dle výměry - okres Chomutov ²⁴

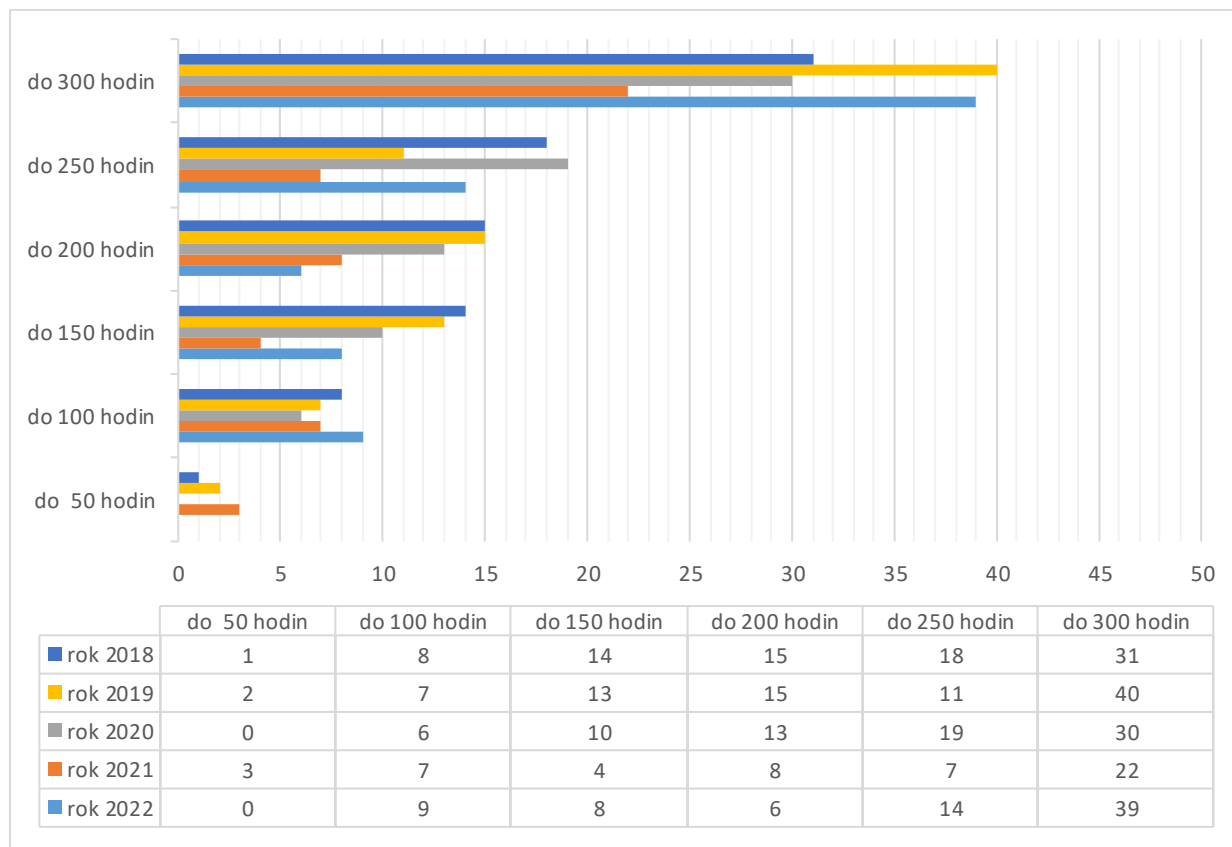

²³ Údaje jsou získané z databáze Probační a mediační služby ČR

²⁴ Údaje jsou získané z databáze Probační a mediační služby ČR

Z dlouhodobého hlediska, je v okrese Chomutov, nejčastěji ukládán trest OPP ve výměře 251 až 300 hodin. Dalšími nejčastěji ukládanými výměrami jsou tresty v rozmezí od 151 až 200 hodin a 201 až 250 hodin, které se v četnosti ukládání pohybuje na podobné úrovni.

Graf 3- Ukládání trestu/trestního opatření OPP dle výměry - okres Louny ²⁵

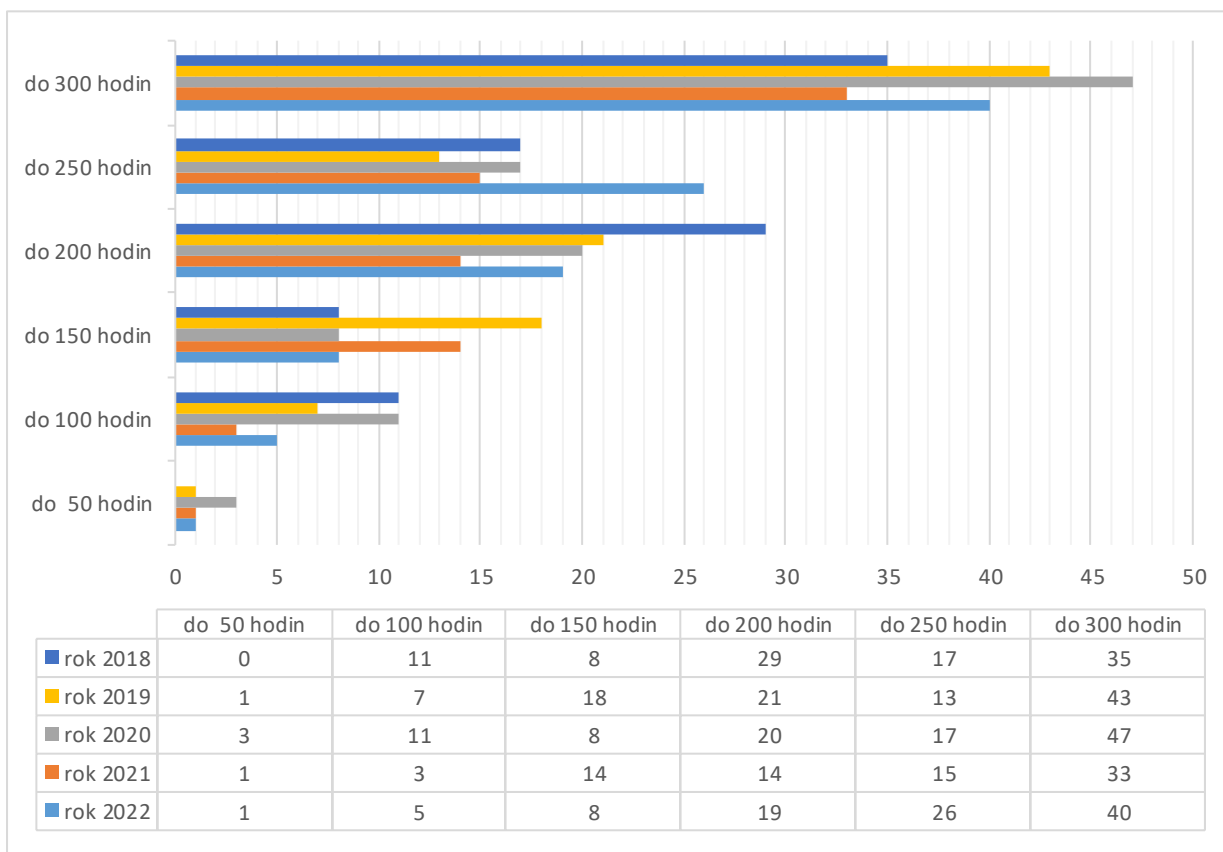

V okrese Louny je situace podobná. Odsouzeným je nejčastěji ukládán trest ve výměře 251 až 300 hodin. Případně ve výměrách 201 až 250 hodin či 151 až 200 hodin trestu OPP.

U třetího námi sledovaného okresu je situace stejná jako v předešlých případech. Odsouzeným je v okrese Teplice nejčastěji ukládán trest ve výměře 251 až 300 hodin. V posledních dvou letech je na druhém místě rozmezí výměry 201 až 250 hodin a na třetím místě je výměra trestu 151 až 200 hodin.

²⁵ Údaje jsou získané z databáze Probační a mediační služby ČR

Graf 4 - Ukládání trestu/trestního opatření OPP dle výměry - okres Teplice ²⁶

3.3 Vykonatelnost trestu OPP

Z dalších údajů, které máme k dispozici ze strany Probační a mediační služby ČR můžeme sledovat vykonatelnost uložených trestu OPP. Zjištěné údaje jsou uvedeny pouze od roku 2018 do roku 2020 a to z důvodu, že později uložené tresty mohou být ze stran odsouzených stále vykonávány a tudíž by docházelo ke zkreslení výsledných údajů.

Od roku 2018 do roku 2020 došlo v okrese Chomutov k navýšení celkového počtu uložených trestů OPP. Zároveň s tím se v roce 2019 zvýšil i počet úspěšně vykonaných trestu. Oproti roku 2018, kdy z celkově uložených trestů bylo úspěšně vykonáno jen 47,9 %, tak v roce 2019 bylo již vykonáno 59,8 % trestů. Naopak v roce 2020 došlo ke snížení v úspěšnosti výkonu trestů a vykonáno bylo pouze 43,4 % z uložených trestů. Pozitivní zprávu můžeme naopak vnímat ve skutečnosti, že dochází ke snižování přeměněných trestu OPP v trest odnětí svobody. Zatím co v roce 2018 bylo přeměněno 44 případů, což je 37,6 % ze všech uložených trestů, tak v roce 2019 došlo k přeměně pouze ve 29 případech, tedy 23,8 % případů a v roce 2020 se jednalo pouze o 20 případů, tedy 15,5 %.

²⁶ Údaje jsou získané z databáze Probační a mediační služby ČR

Tabulka 9 - Struktura trestu OPP dle způsobu ukončení - okres Chomutov ²⁷

okres CHOMUTOV	rok 2018	rok 2019	rok 2020
<i>Celkem uložených trestů OPP</i>	117	122	129
<i>Úspěšně vykonané tresty OPP</i>	56	73	56
<i>Přeměna nevykonaných trestů OPP</i>	44	29	20
<i>Zrušené tresty z důvodu uložení jiného trestu</i>	10	7	24
<i>Zrušené tresty z jiných důvodů</i>	1	0	1
<i>Postoupené tresty do jiného okresu</i>	6	9	17
<i>Neskončené tresty</i>	0	4	11

Za sledované období bohužel došlo k nárůstu případů, kdy byl trest OPP zrušen na základě rozhodnutí soudu, který z důvodu pokračování v trestné činnosti, rozhodl o uložení souhrnného, úhrnného či společného trestu. Zatímco v roce 2018 došlo k této skutečnosti jen v 10 případech ze 117 (8,5 %) a následujícím roce jen v 7 případech ze 122 (5,7 %), tak bohužel v roce 2020 došlo k rapidnímu nárůstu. Jednalo se o celých 24 případů ze 129 (18,6 %). Pro dokreslení celé situace si musíme uvědomit, že zatímco případy, které byly uloženy v roce 2018, jsou již všechny ukončeny, tak případy, které byly uloženy v roce 2020, mohou být stále živými případy a jejich výkon může z různých důvodů stále probíhat a není možné předjímat, zda budou ukončeny úspěšným vykonáním, či zda budou ukončeny jiným způsobem.

V okrese Louny došlo mezi lety 2018 a 2019 k nárůstu v počtu celkově uložených trestů OPP, avšak v roce 2020 došlo naopak k prudkému poklesu. Velice pozitivní je skutečnost, že došlo k navýšení v oblasti úspěšně vykonaných trestů. V prvním roce bylo úspěšně vykonáno 48,8 % případů, v druhém sledovaném roce již 54,9 % případů a v roce 2020 bylo úspěšně vykonáno 57,9 % ze všech uložených případů. Nárůst úspěšně vykonaných trestů je zde jasně znatelný.

Další velice pozitivní informací je skutečnost, že došlo k poklesu počtu přeměněných trestů OPP na trest odnětí svobody. V roce 2018 bylo přeměněno celých 28 % případů, v roce 2019 již pouze 20,9 % a v posledním sledovaném roce se jednalo pouze o 14,5 % ze všech uložených trestů OPP.

²⁷ Údaje jsou získané z databáze Probační a mediační služby ČR

Pokud uvedené informace shrneme, pak ve sledovaném období došlo v okrese Louny k nárůstu úspěšně vykonaných trestů OPP, a naopak ubylo přeměněných trestů OPP v trest odnětí svobody.

Tabulka 10 - Struktura trestu OPP dle způsobu ukončení - okres Louny ²⁸

okres LOUNY	rok 2018	rok 2019	rok 2020
<i>Celkem uložených trestů OPP</i>	82	91	76
<i>Úspěšně vykonané tresty OPP</i>	40	50	44
<i>Přeměna nevykonaných trestů OPP</i>	23	19	11
<i>Zrušené tresty z důvodu uložení jiného trestu</i>	9	10	14
<i>Zrušené tresty z jiných důvodů</i>	0	0	0
<i>Postoupené tresty do jiného okresu</i>	9	12	5
<i>Neskončené tresty</i>	1	0	2

Bohužel stejně jako v okrese Chomutov, tak v okrese Louny narůstá množství počtu případů, kdy soudy rozhodli o uložení souhrnného, úhrnného či společného trestu. Zatím co v prvních dvou letech se tento počet případů držel na 11 %, tak v roce 2020 se již jednalo o 18,4 % případů. Z naší sledovaného pohledu se jistě jedná o velice negativní informaci. Souhrnné, úhrnné či společné tresty jsou ukládány jen pachatelům, kteří pokračují v páchání stávající či nové trestné činnosti. Těmto pachatelům může být stávající trest OPP zrušen a může jim být uložen nový trest OPP, avšak ve vyšší výměře, či jim může být uložen zcela jiný alternativní trest či dokonce trest odnětí svobody. Jedná se tak o osoby, které neukončili své nezákonné jednání a zůstávají součástí trestní justice.

Dle zjištěných údajů zaznamenaných v tabulce můžeme zjistit, že v okrese Teplice dochází k jinému modelu, než u předchozích dvou sledovaných okresů. I přes to, že se jedná o rozdíl pouhých 3 případů, tak v roce 2019 dochází k poklesu v celkovém množství uložených trestů OPP. A v roce následujícím naopak množství celkově uložených trestů stoupá a je vyšší než v roce 2018. Stejný model kopíruje i situaci ohledně úspěšně vykonaných trestů. Velice pozitivní je skutečnost, že ve všech třech sledovaných letech byl úspěšnost vykonaného trestu přes 50 %, konkrétně v roce 2018 bylo úspěšně vykonáno 52,4 % ze všech uložených trestů OPP. V roce 2019 se jednalo o celých 51% a v roce 2020 byla úspěšnost dokonce 56,4 %.

²⁸ Údaje jsou získané z databáze Probační a mediační služby ČR

Stejně pozitivní informace se týká i případů přeměny nevykonaných trestu OPP v trest odnětí svobody, kdy se množství takovýchto případu rok od roku snižuje. Zatímco v roce 2018 došlo k přeměně celých 33 % případu, tak v roce 2019 se jednalo jen o 29 % a v roce 2020 se to týkalo pouze 18,2 % případů.

Tabulka 11- Struktura trestu OPP dle způsobu ukončení - okres Teplice ²⁹

okres TEPLICE	<i>rok 2018</i>	<i>rok 2019</i>	<i>rok 2020</i>
<i>Celkem uložených trestů OPP</i>	103	100	110
<i>Úspěšně vykonané tresty OPP</i>	54	51	62
<i>Přeměna nevykonaných trestů OPP</i>	34	29	20
<i>Zrušené tresty z důvodu uložení jiného trestu</i>	10	6	7
<i>Zrušené tresty z jiných důvodů</i>	0	0	2
<i>Postoupené tresty do jiného okresu</i>	4	11	12
<i>Nskončené tresty</i>	1	3	7

V okrese Teplice, jako v jediném ze sledovaných okresů, dochází k úbytku případu, kdy soudy rozhodli o uložení souhrnného, úhmného či společného trestu. Zatím co v roce 2018 se jednalo o celých 10 případu, což činilo 9,7 % ze všech uložených případů OPP, tak v roce 2019 se jednalo pouze o 6 % případu. V roce 2020 přibylo o jeden případ více, avšak v celkovém pohledu se drží na 6,4 %, což je znatelně menší podíl než v roce 2018.

3.4 Předjednání trestu OPP

Jeden z dalších faktorů, který můžeme sledovat a zkoumat, zda má vliv na úspěšný či neúspěšný výkon trestu OPP je jeho samotné předjednání trestu ze stran probační pracovníků.

V okrese Chomutov bylo v roce 2018 celkem uloženo 117 případu trestu OPP, z čehož v 50 případech byl trest OPP předjednan a v 50 případech předjednan nebyl. Tento model je ideální pro porovnání úspěšnosti vykonání trestu při ne/předjednaní trestu. V případě předjednaných trestu došlo v 50 % k úspěšnému vykonání a pouze v 34 % došlo k jeho přeměně v trest odnětí svobody. V případě nepředjednaných trestu OPP došlo k úspěšnému vykonání pouze ve 40 % případů a ve 46 % případů došlo k přeměně trestu.

²⁹ Údaje jsou získané z databáze Probační a mediační služby ČR

V následujících letech již docházelo k častějšímu předjednání trestů OPP. Můžeme si také povšimnout, že v roce 2019 je úspěšnost vykonaného trestu značně vyšší v případě, kdy byl trest předjednan, než v případě, kdy trest předjednan nebyl. Zajímavé je, že v roce 2020 je již situace složitější. Trest OPP je stále častěji předjednan, avšak jeho vykonatelnost klesá a mnohem vyšší procento tvoří případy, kdy je trest OPP ukončen jiným způsobem. Tato skutečnost, může být mimo jiné způsobena okolnostmi, které souvisely s průběhem pandemie COVID-19.

Tabulka 12 - Ukončení trestu OPP ve spojitosti s ne/předjednáním trestu OPP - okres Chomutov ³⁰

	2018				2019				2020			
	Celkem případu	Úspěšně vykonáno	Přeměna	Jiné ukončení	Celkem případu	Úspěšně vykonáno	Přeměna	Jiné ukončení	Celkem případu	Úspěšně vykonáno	Přeměna	Jiné ukončení
okres Chomutov												
<i>Celkem případů</i>	117	56	44	17	122	73	29	20	129	56	20	53
Nepředjednáno	50	20	23	7	50	26	13	11	59	33	5	21
Předjednáno	50	25	17	8	60	40	14	6	64	20	15	29
<i>doporučeno</i>	37	21	10	6	51	36	11	4	55	18	13	24
<i>nedoporučeno</i>	13	4	7	2	6	2	3	1	6	2	2	2
<i>bez návrhu</i>	0	0	0	0	3	2	0	1	3	0	0	3
Nezjištěno	17	11	4	2	10	7	2	1	6	3	0	3

Ve výše uvedené tabulce můžeme zároveň sledovat úspěšnost vykonání u předjednaných trestů OPP s ohledem na skutečnost, zda bylo uložení trestu ze strany probačního pracovníka doporučeno či nikoli. Z tabulky je jasně patrné, že úspěšné vykonání trestu je častější v případech, kdy probační pracovníci uložení trestu OPP doporučí. Naopak u případů, kdy probační pracovníci nedoporučovali uložení trestu OPP, dochází častěji k přeměně trestu na trest odnětí svobody.

V okrese Louny byl v roce 2018 poměr mezi předjednanými a nepředjednanými případy 45 % proti 38 % ve prospěch předjednaných případů. V roce následujícím již činil poměr nepředjednaných trestů celých 40 % oproti 43 % předjednaných případů. K zásadnějšímu

³⁰ Údaje jsou získané z databáze Probační a mediační služby ČR

rozdílu dochází až v roce 2020, kdy činil poměr předjednaných případů celých 60 % proti 33 % nepředjednaných trestů OPP.

Pokud se zaměříme na úspěšnost při výkonu trestu OPP, pak v roce 2018 bylo úspěšně vykonáno 49 % předjednaných trestu, v roce 2019 se jednalo o 69 % všech předjednaných trestů a v roce 2020 se procento udrželo stále na vysoké úrovni, avšak i přes to pokleslo na 63 %. Zajímavá je zároveň skutečnost, že procento úspěšně vykonaných případů u nepředjednaných trestů je také vysoké. V roce 2018 došlo k úspěšnému vykonání 58 % všech případů, které nebyly ze strany probačních pracovníků předjednaný. V roce 2019 došlo k propadu na 42 %, avšak v roce 2020 se poměr zvýšil na celých 48 %.

Tabulka 13 - Ukončení trestu OPP ve spojitosti s ne/předjednáním trestu OPP - okres Louny ³¹

	2018				2019				2020			
	Celkem případu	Úspěšně vykonáno	Přeměna	Jiné ukončení	Celkem případu	Úspěšně vykonáno	Přeměna	Jiné ukončení	Celkem případu	Úspěšně vykonáno	Přeměna	Jiné ukončení
okres Louny												
<i>Celkem případů</i>	82	40	23	19	91	50	19	22	76	44	11	21
Nepředjednáno	31	18	6	7	36	15	9	12	25	12	7	6
Předjednáno	37	18	13	6	39	27	6	6	46	29	3	14
<i>doporučeno</i>	33	16	11	6	35	25	5	5	33	24	2	7
<i>nedoporučeno</i>	4	2	2	0	2	1	0	1	4	2	1	1
<i>bez návrhu</i>	0	0	0	0	2	1	1	0	9	3	0	6
Nezjištěno	14	4	4	6	16	8	4	4	5	3	1	1

Pokud se ještě zaměříme na poslední sledovaný údaj, tedy na úspěšnost vykonání u předjednaných trestů OPP, kde probační pracovník vyjádřil své stanovisko k uložení trestu OPP, pak zjistíme, že v převážné většině případů skončil doporučený případ úspěšným vykonáním ze stran odsouzených.

Na rozdíl od předešlých okresů tak v okrese Teplice jsou ukládány především nepředjednané tresty OPP. Přesněji řečeno v roce 2018 bylo na středisku evidováno 76 % nepředjednaných trestů oproti 13 % předjednaných. V roce 2019 nebyl již rozdíl tak výrazný, jednalo se pouze o 58 % nepředjednaných trestů OPP proti 33 % předjednaných trestů.

³¹ Údaje jsou získané z databáze Probační a mediační služby ČR

Nejmenší rozdíl nastal v roce 2020, kdy bylo evidováno jen 56 % nepředjednaných trestů a 34 % předjednaných trestů.

Tabulka 14 - Ukončení trestu OPP ve spojitosti s ne/předjednáním trestu OPP - okres Teplice ³²

	2018				2019				2020			
	Celkem případu	Úspěšně vykonáno	Přeměna	Jiné ukončení	Celkem případu	Úspěšně vykonáno	Přeměna	Jiné ukončení	Celkem případu	Úspěšně vykonáno	Přeměna	Jiné ukončení
okres Teplice												
<i>Celkem případů</i>	103	54	34	15	100	51	29	20	110	62	20	28
Nepředjednáno	78	38	29	11	58	28	20	10	62	30	11	21
Předjednáno	13	5	5	3	33	19	9	5	37	23	8	6
<i>doporučeno</i>	9	5	4	0	31	19	9	3	27	18	6	3
<i>nedoporučeno</i>	2	0	1	1	2	0	0	2	8	3	2	3
<i>bez návrhu</i>	2	0	0	2	0	0	0	0	2	2	0	0
Nezjištěno	12	11	0	1	9	4	0	5	11	9	1	1

Procento nepředjednaných trestů je v okrese Teplice nejvyšší, zároveň ale musíme poukázat na skutečnost, že míra úspěšného vykonání těchto trestů je také vysoká. V roce 2018 bylo úspěšně vykonáno 49 % všech nepředjednaných trestů a pouze 37 % případů bylo přeměněno. V následujícím roce byly hodnoty podobné, konkrétně bylo 48 % nepředjednaných

trestů úspěšně vykonáno a jen 34,5 % případů bylo přeměněno. A v roce 2020 se míra úspěšně vykonaných trestů stále držela na 48 % a naopak pokleslo procento přeměněných trestů na 18 %.

U předjednaných trestů, jsou procenta úspěšně vykonaných trestů ještě vyšší. V roce 2019 bylo 58 % z doporučených trestů úspěšně vykonáno a jen 27 % trestů, bylo přeměněno a v roce 2020 již bylo vykonáno 62 % doporučených trestů a pouze 22 % trestů bylo přeměněno. Pouze v roce 2018 byly hodnoty úspěšně vykonaných trestů a přeměněných trestů stejné.

³² Údaje jsou získané z databáze Probační a mediační služby ČR

V případě předjednaných trestů, si můžeme všimnout, že tresty které nebyly ze strany probačních pracovníků doporučeny a přesto byly ze strany soudů uloženy, skončily nevykonané a byly přeměněny či zrušeny.

3.5 Pohled probačních pracovníků

Trest obecně prospěšných prací patří mezi hojně ukládané alternativní tresty a to i přes skutečnost, že v roce 2021 došlo ke snížení počtu pravomocně uložených trestů. Probační pracovníci, kteří byli osloveni v okresech Chomutov, Louny a Teplice uvedli, že vnímají pozitivní aspekty tohoto trestu a v mnoha případech i sami doporučují jeho uložení, zároveň ale mají pocit, že stále častěji je tento trest ukládán nevhodným osobám. Mezi tyto osoby jsou z pohledu probačních pracovníků řazeni především osoby se zdravotními problémy a bezdomovci, které je těžké kontaktovat.

Předjednání trestu OPP v přípravném řízení by mělo zabránit uložení trestu OPP osobám, které nejsou vhodné k jeho uložení, avšak dle vyjádření probačních úředníků, soudy ne vždy akceptují jejich doporučení. Důvody, proč soudy ukládají trest OPP i osobám, u kterých probační pracovníci nedoporučují uložení trestu, nejsou probačním pracovníkům známy. Další aspekt, který probační pracovníci pocítují, je skutečnost, že v některých případech, je trest OPP ukládán i bez předjednání probačních pracovníků. V těchto případech se zvyšuje riziko uložení trestu osobám, pro které je výkon velice problematický, a tudíž je zde vyšší riziko selhání.

Další důvod proč probační pracovníci vnímají předjednání trestu OPP jako velmi užitečné je skutečnost, že dochází k urychlení v procesu kontaktování odsouzených ve výkonovacím řízení a stanovení místa výkonu trestu. V případě, že se probační pracovník setká s klientem již v přípravném řízení, tak je navázání dalšího kontaktu mnohem rychlejší a zároveň již jsou zvažovány možnosti umístění klienta ke konkrétním poskytovatelům prací.

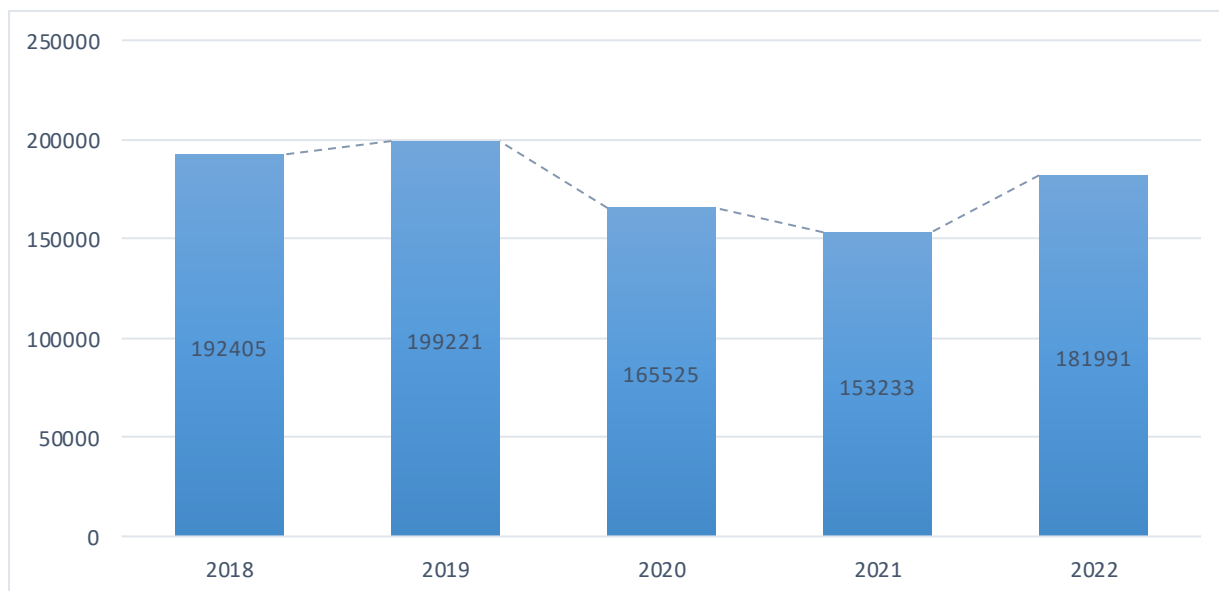
4 Osoby odsouzené k výkonu trestu obecně prospěšných prací

Odsouzenou osobou, se rozumí taková osoba, která byla pravomocným rozhodnutím uznána vinou za spáchání trestného činu a které byl uložen přiměřený trest dle platných zákonů. Než tato osoba získá status odsouzeného, tak prochází různými fázemi trestního řízení, avšak v okamžiku, kdy je označena za osobu odsouzenou, pak je povinna vykonat soudem uložený trest.

4.1 Míra kriminality v obecném měřítku

Na celorepublikové úrovni můžeme říct, že míra kriminality od roku 2019 klesá a to až do roku 2021. V následujícím roce již začíná pozvolna stoupat, avšak její úroveň je stále nižší než byla v roce 2018. V uvedené věci musíme podotknout, že od roku 2020 jsme na celém území ČR byli zasaženi pandemií COVID 19, což ovlivnilo mnoho aspektů života, včetně míry kriminality.

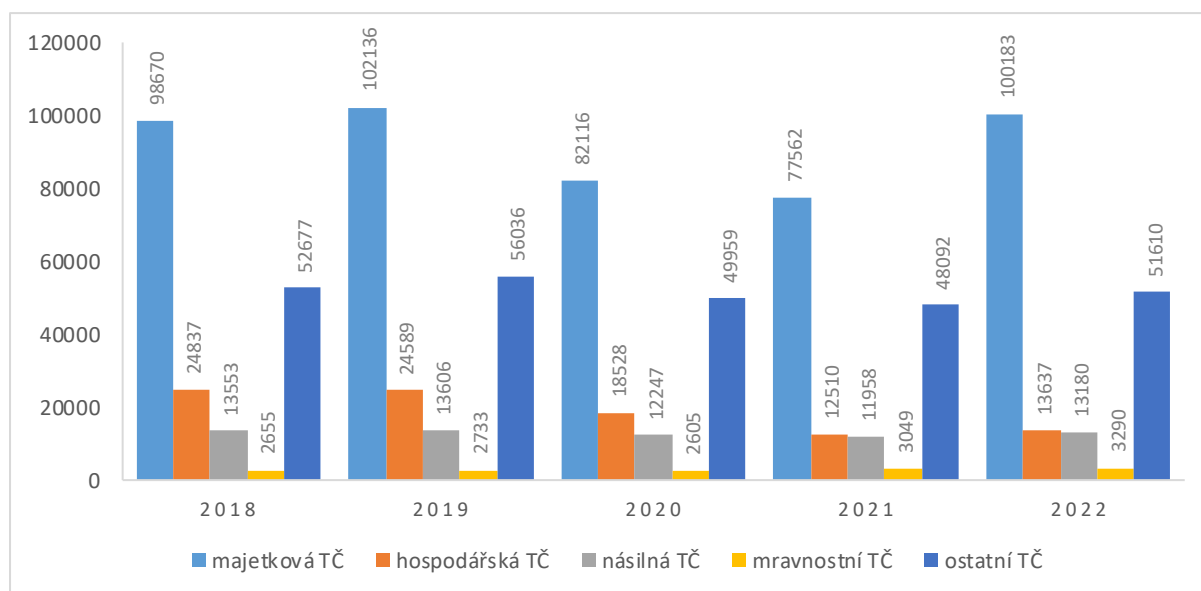
Graf 5 - Celková kriminalita na území ČR mezi lety 2018-2022 ³³

Nejčastějším druhem páchané trestné činnosti je majetková trestná činnost, následně hospodářská trestná činnost, násilná trestná činnost a nakonec mravnostní trestní činnost. Uvedená struktura zůstává již řadu let bez změny, ostatně jak vyplívá z níže uvedené grafu.

³³ Dostupné na webu ČSÚ (www.csu.gov.cz/produkty/kriminalita-v-cr-a-eu-2012-2022)

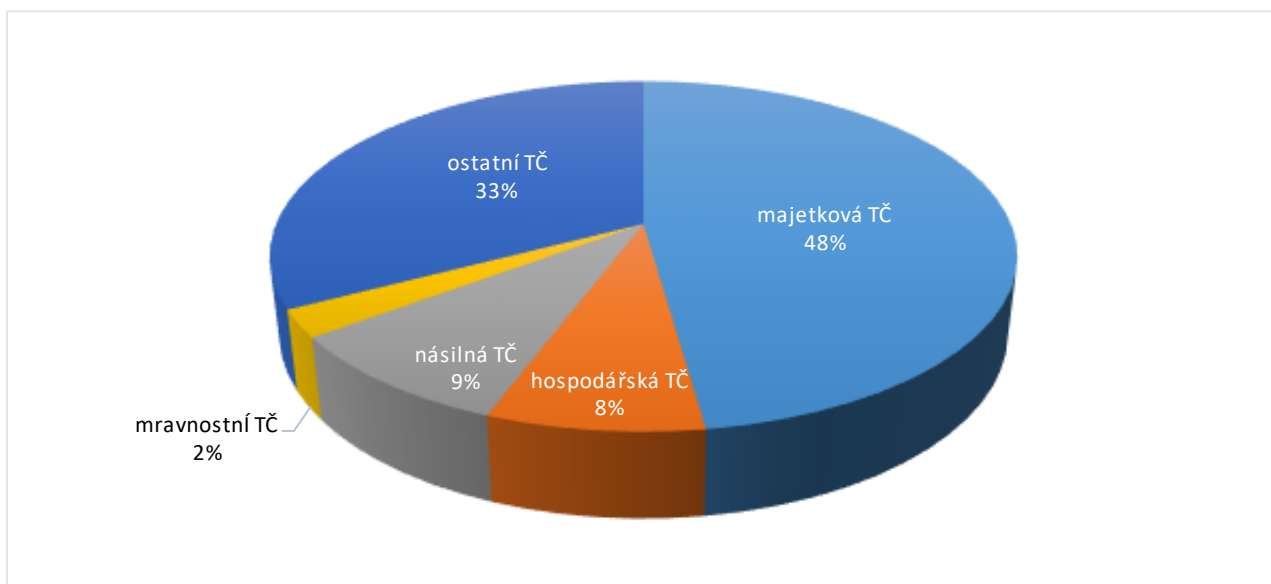
Graf 6 - Celková kriminalita rozdělená dle jejího druhu ³⁴

Pokud se zaměříme pouze na Ústecký kraj, tak v roce 2022 dosahovala míra kriminality celých 16 365 skutků, což zařadilo Ústecký kraj na 5 místo v počtu celkové kriminality v rámci celé ČR. Celých 7 819 spáchaných skutků se týkalo majetkové trestné činnosti, dalších 1 484 skutků souviselo s násilnou trestnou činností, 1 300 skutků se týkalo hospodářské trestné činnosti a pouze 413 skutků souviselo s mravnostními trestnými činy. Zbývajících 5 348 skutků souviselo s dalšími druhy trestné činnosti.

³⁴ Dostupné na webu ČSÚ (www.csu.gov.cz/produkty/kriminalita-v-cr-a-eu-2012-2022)

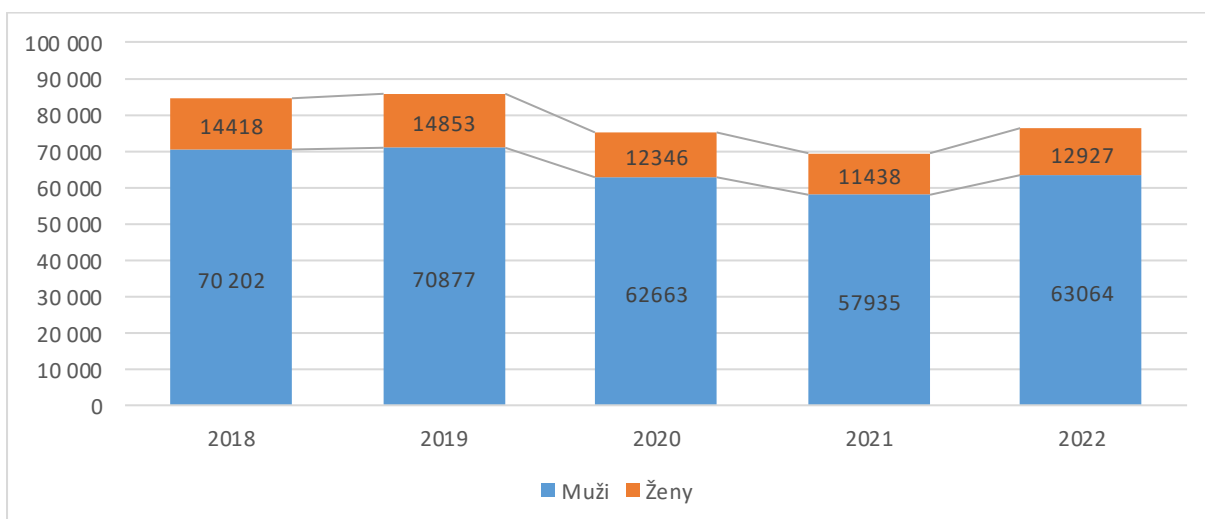
Graf 7 - Celková kriminalita v Ústeckém kraji v roce 2022 ³⁵

4.2 Stíhané a odsouzené osoby

Zároveň s počtem spáchaných trestných činů můžeme sledovat i počty osob, který jsou za tyto činy stíhány. Obdobně jako u celkové kriminality a i zde je od roku 2019 klesající tendence, která začíná znovu stoupat v roce 2022. Ze zjištěných dat také víme, že častěji jsou stíháni muži než ženy.

Graf 8 - Počet stíhaných osob v ČR ³⁶

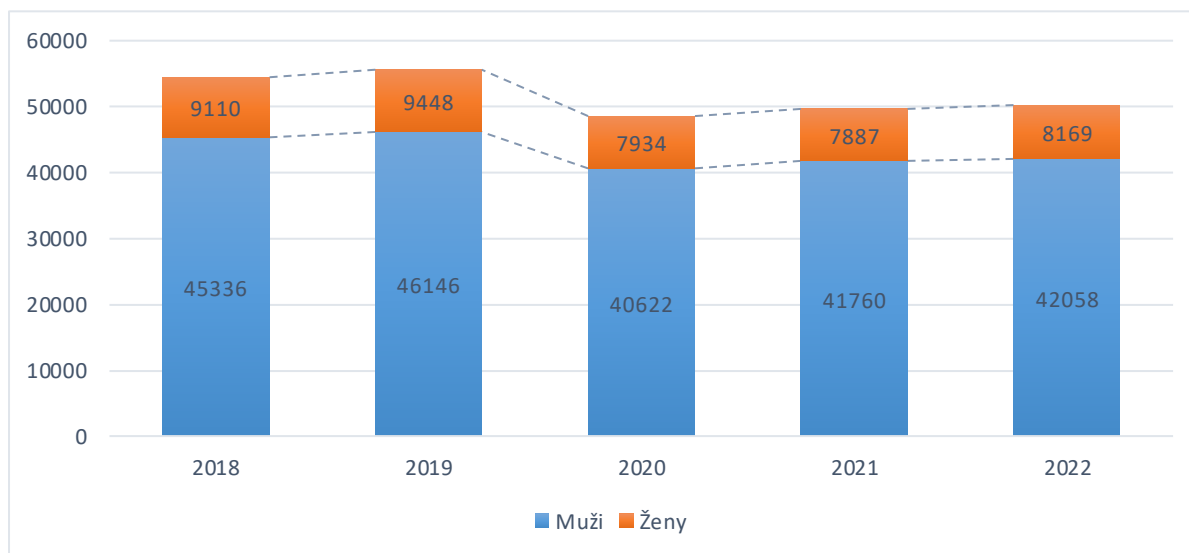

Počty osob, které jsou následně uznány vinnými a odsouzeny k trestu jsou v porovnání s počtem stíhaných osob nižší. Ze sledovaných údajů také víme, že výrazně častěji jsou odsouzenými osobami muži než ženy a to ve věkové hranici od 18 do 64 let.

³⁵ Dostupné na webu ČSÚ (www.csu.gov.cz/produkty/kriminalita-v-cr-a-eu-2012-2022)

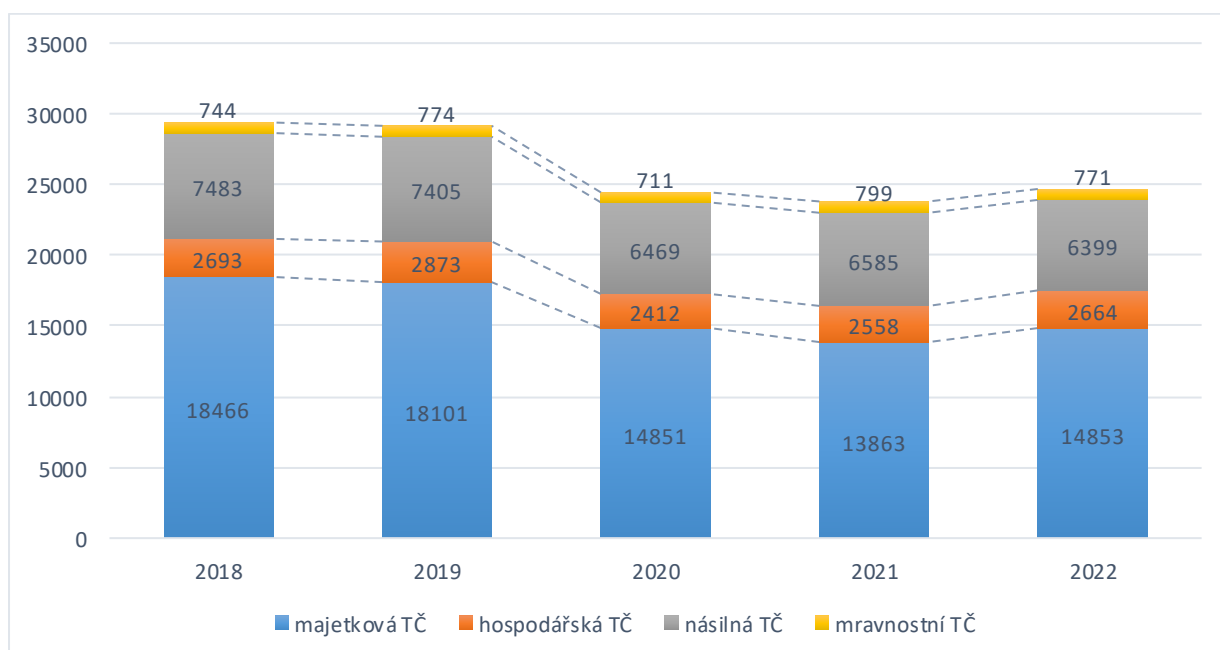
³⁶ Dostupné na webu ČSÚ (www.csu.gov.cz/produkty/kriminalita-v-cr-a-eu-2012-2022)

Graf 9 - Počet odsouzených osob v ČR ³⁷

Nejčastějším druhem trestné činnosti, za kterou byli v roce 2022 v Ústeckém kraji osoby odsouzené, byla majetková trestná činnost. Ovšem oproti roku 2018 došlo k výraznému úbytku v počtu spáchaných činů v této oblasti. Počet osob, které byly odsouzeny za spáchání násilné trestné činnosti, se od roku 2018 také snížil, avšak toto snížení není o tolik výrazné jako v předchozím případě. Odsouzení za hospodářské trestné činy skončilo na třetím místě a žebříček uzavírají mravnostní trestné činy, které se drží na podobné úrovni již několik let.

Graf 10 - Počet odsouzených osob dle trestné činnosti v Ústeckém kraji ³⁸

³⁷ Dostupné na webu ČSÚ (www.csu.gov.cz/produkty/kriminalita-v-cr-a-eu-2012-2022)

³⁸ Dostupné na webu ČSÚ (www.csu.gov.cz/produkty/kriminalita-v-cr-a-eu-2012-2022)

4.3 Odsouzení k výkonu trestu OPP

Osoby, ve věkové hranici od 18 let a výše, které byly v roce 2022 na území ČR odsouzeny k výkonu trestu obecně prospěšných prací, byly stíhány a odsouzeny především za trestný čin krádeže, konkrétně se jednalo o 24,5 % případů. Dalším nejčastějším trestným činem bylo maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání to ve 21,6 % případů. A u 10,1 % případů se jednalo o trestný čin zanedbání povinné výživy. Dalšími trestnými činy, za které jsou osoby odsouzené k výkonu trestu OPP, jsou dále ohrožení pod vlivem návykové látky, výtržnictví, porušování domovní svobody, poškození cizí věci, neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebních prostředků, ublížení na zdraví, nebo například podvod.

Rozhovory, které byly vedeny na sledovaných střediscích s probačními pracovníky, výše uvedené potvrzují. Probační úředníci dále uvedli, že stále častěji vnímají skutečnost, že trest OPP je ukládán recidivistům a velice často dochází k situaci, kdy je trest OPP ukládán stejným osobám opakovaně. Další skutečností, kterou probační pracovníci stále častěji vnímají je, že osoby, kterým je trest ukládán, mají stále nižší pracovní morálku a návyky. Ze stran poskytovatelů prací jsou probační pracovníci opakovaně informováni o nespolehlivosti odsouzených, jejich neschopnosti pravidelně docházet k výkonu trestu a také skutečnosti, že práce, která je z jejich strany případně vykonána, nedosahuje přijatelné kvality. Uvedené stížnosti poskytovatelů prací v posledních letech nabírají na intenzitě.

Další problémovou skutečností, je fakt, že stále větší procento odsouzených je závislých na OPL, případně vykazují různé psychické a duševní problémy, které mohou, ale také nemusí, souviset s dlouhodobým užíváním těchto látek. Komunikace s těmito osobami je nejen pro probační pracovníky velice náročné a nalezení místa pro výkon trestu OPP se stává náročné.

Nejedná se ale pouze o výše uvedené problémy. Řada odsouzených sama uvádí různé důvody, pro které nemohou uložený trest OPP vykonávat. Odsouzení nejčastěji uvádějí, existenční či finanční problémy, které se snaží řešit prací i bez platné pracovní smlouvy či dohody, kterou vykonávají na úkor uloženého trestu OPP. Další důvody, které odsouzení uvádějí, je nutnost zajištění péče o jejich nezletilé děti či nemocné rodinné příslušníky. Případně uvádějí řadu zdravotních problémů, které ale v mnoha případech nejsou schopni doložit lékařskými zprávami, protože nemají obvodního lékaře. Všechny tyto důvody, odvádějí odsouzené od řádné realizace výkonu uloženého trestu OPP a velice snadno může dojít k situaci, kdy je odsouzeným trest OPP přeměněn v nepodmíněný trest odnětí svobody.

4.4 Možnost umístění odsouzených a stanovení podmínek výkonu trestu OPP

Možnost umístění odsouzených k výkonu trestu OPP je silně ovlivněna geografickou polohou sledovaných regionů, ale také samotnými schopnostmi odsouzených a jejich celkovým přístupem k uloženému trestu OPP.

Z rozhovorů s probačními pracovníky vyplívá, že v případě, kdy je odsouzený od počátku spolupráce kontaktní a projevuje aktivní zájem o výkon uloženého trestu OPP, pak je nalezení místa pro jeho výkon a stanovení podmínek mnohem rychlejší. Naopak v situacích, kdy se odsouzený vyhýbá spoluprací s probačními pracovníky a naopak vyhledává důvody, proč není možné z jeho strany vykonávat uložený trest, pak dochází ke zbytečným průtahům ve stanovení podmínek a v samotném výkonu trestu OPP. V těchto případech je realizace výkonu trestu OPP celkově obtížná a ve většině končí rozhodnutím soudu o přeměně trestu v trest odnětí svobody.

5 Poskytovatelé prací pro výkon trestu obecně prospěšných prací

Nedílnou součástí realizace výkonu trestu obecně prospěšných prací jsou poskytovatelé prací, bez kterých by nebylo možné realizovat uvedený trest. Jak již označení napovídá, jedná se o místa, kde odsouzený může realizovat uložený trest ve stanoveném rozsahu. Poskytovatelem místa výkonu trestu může být stát, kraj, obec nebo právnická osoba, která se zabývá vzděláním a vědou, kulturou, školstvím, ochranou zdraví, požární ochranou, ochranou životního prostředí, podporou a ochranou mládeže, ochranou zvířat, humanitární, sociální, charitativní, náboženskou, tělovýchovnou a sportovní činností a která tuto činnost vykonává k veřejně prospěšnému účelu.³⁹

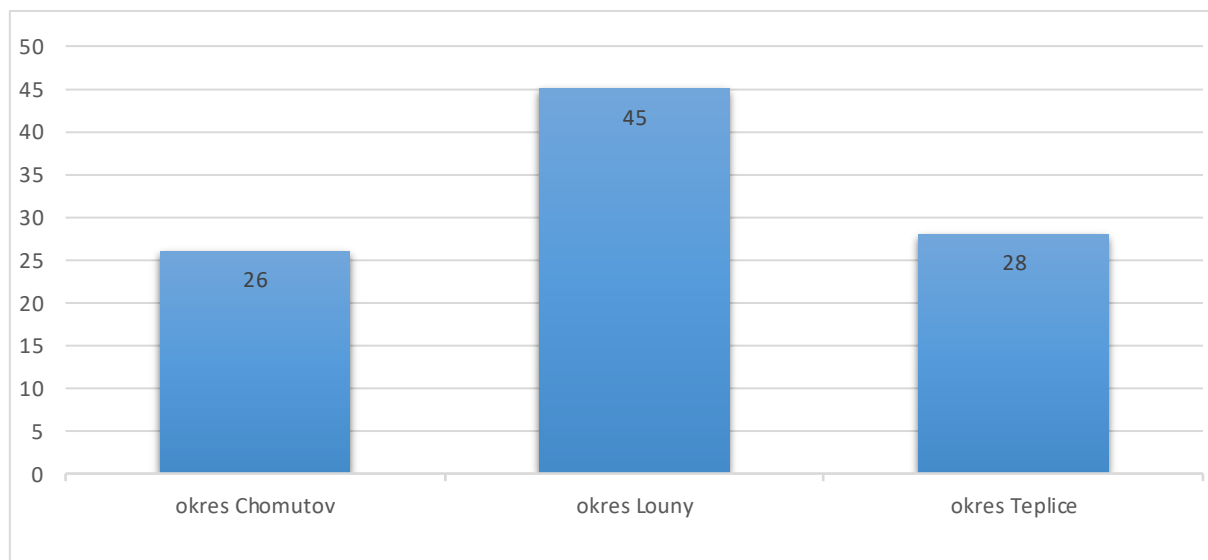
Vhodní poskytovatelé prací nemají zákonem danou povinnost, spolupracovat s Probační a mediační službou a přijímat odsouzené k výkonu uloženého trestu. Všichni poskytovatelé prací vstupují do spolupráce dobrovolně a to především z dvou důvodů. Zaprvé mnoho poskytovatelů, především obce, vnímá spolupráci jako společenskou pomoc svým občanům či jako charitativní činnost. Druhým důvodem je vidina poskytovatelů na získání bezplatně odvedené práce, protože trest OPP je ze strany odsouzených vykonáván bez nároku na odměnu, což je pro mnoho poskytovatelů silná motivace.

Mezi jeden z hlavních úkolů probační pracovníků, kteří se specializují na výkon trestu OPP, patří vyhledávání poskytovatelů prací a vytvoření dohod o spolupráci. V současné době je na každém středisku Probační a mediační služby tzv. katalog poskytovatelů pro daný region. Počet poskytovatelů v daných regionech se liší v závislosti na velikosti okresu, počtu odsouzených ale především je závislý na ochotě poskytovatelů prací spolupracovat při realizaci výkonu alternativního trestu OPP.

Ke dni 31.5.2024 bylo ve sledovaných okresech zjištěno, že na středisku Služby v Chomutově bylo evidováno celkem 26 dohod s poskytovateli prací o spolupráci v rámci výkonu trestu OPP. V okrese Teplice bylo k uvedenému datu evidováno 28 dohod s poskytovateli prací o spolupráci v rámci výkonu trestu OPP a v okrese Louny bylo evidováno 45 dohod s poskytovateli prací o spolupráci v rámci výkonu trestu OPP. V prvních dvou okresech se počet uzavřených dohod pohybuje na podobné úrovni, avšak v posledním zmíněném okrese, tedy v okrese Louny je počet uzavřených dohod skoro dvojnásobný. Značný rozdíl, může být způsoben faktickou velikostí okresu Louny, který je oproti zbývajícím okresům co do rozlohy rozsáhlejší. Z tohoto důvodu je nutné zajistit větší množství poskytovatelů prací, aby bylo možné zajistit realizaci výkonu trestu OPP ve všech oblastech okresu.

³⁹ § 62 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Graf 11 - Počet poskytovatelů prací v jednotlivých okresech k 31.5.2024 ⁴⁰

5.1 Rozložení poskytovatelů v okresech

Každé středisko Probační a mediační služby si samo vyhledává poskytovatele prací ve svém okrese s ohledem na své potřeby. Poskytovatelé v okresech se tudíž mohou zásadně lišit a mohou být různého charakteru. Společné mají pouze skutečnost, že se musí věnovat společensky prospěšné činnosti a nesmí generovat zisk z činností, které poskytují v rámci realizace výkonu trestu OPP.

Mezi hlavní možnosti rozdělení poskytovatelů prací patří jejich umístění. Probační pracovníci, kteří se specializují na realizaci výkonu trestu OPP, musí v první řadě zohlednit okres, ve kterém působí a postarat se, aby bylo možné realizovat výkon trestu v celé jeho oblasti. Zároveň probační pracovníci musí přihlídnout k aktuálním potřebám klientů, tedy ke skutečnosti, kde se odsouzení, kterým byl trest OPP uložen, fakticky zdržují.

⁴⁰ Údaje získané z databáze jednotlivých středisek Probační a mediační služby ČR

5.1.1 Chomutov

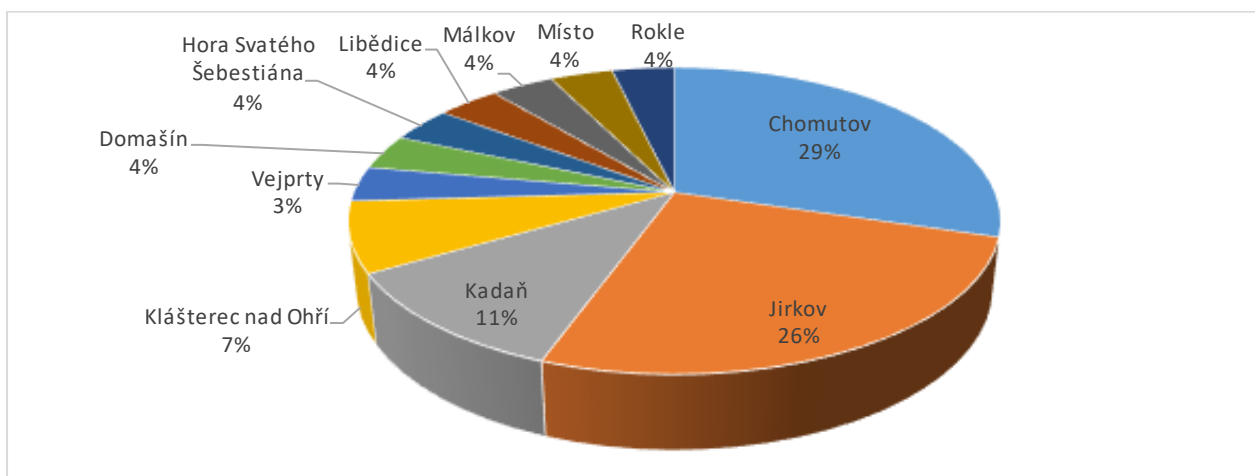
Z přiložené mapy a grafu vyplývá, že v okrese Chomutov, jsou poskytovatelé prací soustředěni především ve větších městech. Převážná většina poskytovatelů se nachází v Chomutově (celkem 8 poskytovatelů), v Jirkově (7 poskytovatelů), v Kadani (3 poskytovatelé) a v Klášterci nad Ohří (2 poskytovatelé). Na ostatních místech byla dohoda o spolupráci s poskytovateli prací uzavřena jako reakce na aktuální potřeby klientů – v oblastech se fakticky zdržovali.

Obrázek 5 - Obce a města okresu Chomutov - modré tečky vyznačují stávající poskytovatele prací ⁴¹

⁴¹ Vytvořeno na základě získaných dat ze střediska Probační a mediační služby Chomutov

Graf 12 - Zastoupení poskytovatelů prací v jednotlivých městech a obcích okresu Chomutov ⁴²

5.1.2 Louny

Okres Louny je co do rozlohy rozsáhlejší, což může být jedním z důvodů, proč je zde vyšší počet poskytovatelů. Celý okres je velice členitý a nachází se v něm 70 obcí a měst.

V minulosti, většina těchto samosprávných celků spolupracovala při realizaci výkonu trestu OPP a umožňovala odsouzeným uložený trest vykonávat. V současné době jsou dohody o spolupráci uzavřeny pouze v těch místech, kde se aktuálně nacházejí odsouzení, kteří mají uložený aktivní trest OPP a reálně ho v současné době vykonávají či ho vykonávat mají.

⁴² Vytvořeno na základě získaných dat ze střediska Probační a mediační služby Chomutov

města okresu. Zajímavé je, že v okrese, jako jediném ze sledovaných, se nachází jeden poskytovatel s celookresní působností.

5.1.3 Teplice

Okres Teplice je nejmenším ze sledovaných okresů, avšak počtem poskytovatelů se může rovnat okresu Chomutov.

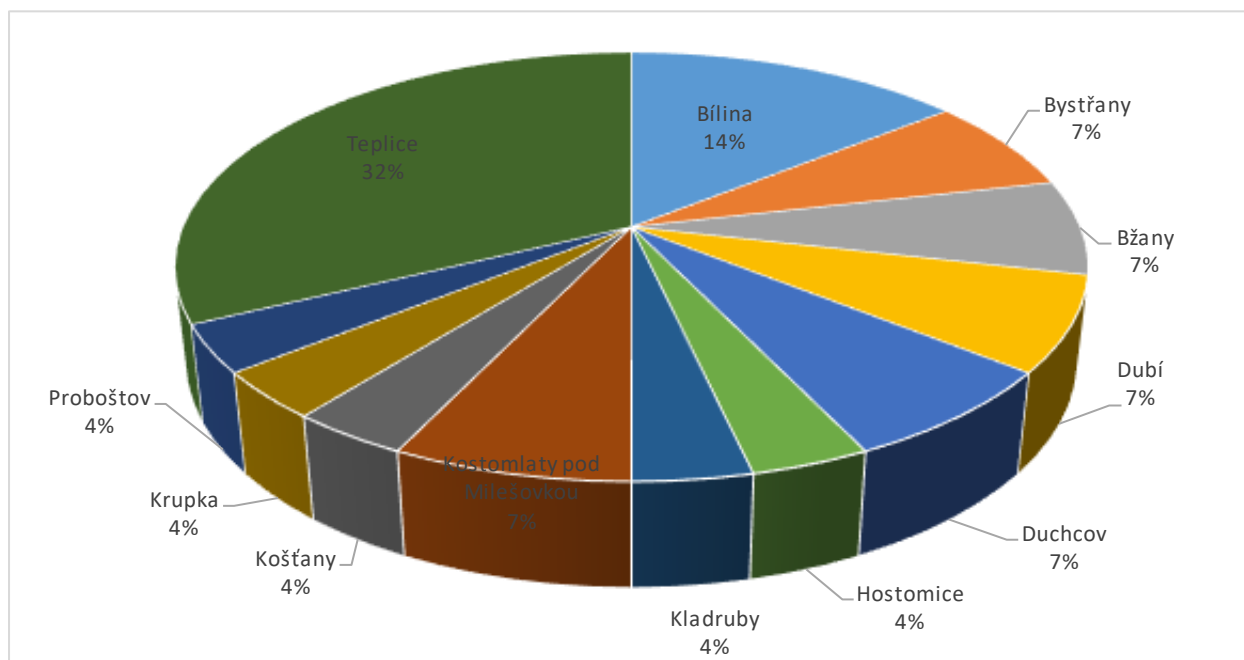
Poskytovatelé prací jsou soustředěni především do centra okresu a stejně jako u předešlých okresů, tak i zde je největší koncentrace poskytovatelů soustředěna do větších měst, jako jsou Teplice (9 poskytovatelů) a Bílina (4 poskytovatelé).

Obrázek 7 - Obce a města okresu Teplice - modré tečky vyznačují stávající poskytovatele prací ⁴⁵

⁴⁵ Vytvořeno na základě získaných dat ze střediska Probační a mediační služby Teplice

Graf 14 - Zastoupení poskytovatelů prací v jednotlivých městech a obcích okresu Teplice ⁴⁶

5.2 Rozdělení poskytovatelů dle právní formy

Mezi další podstatná kritéria, jak lze poskytovatele prací třídit je jejich právní forma, dle které jsou evidováni. Z příložené tabulky vyplývá, že v převážné většině případů se mezi poskytovatele prací řadí především spolky, příspěvkové organizace a dále obce a města. Jejich samotná hlavní činnost, ale nemusí být natolik rozdílná. V převážné většině případů se poskytovatelé prací zaměřují ve své činnosti na úklidy a údržbu měst a obcí, vzdělávání, sport, péči o faunu i floru, sociální činnost napříč všemi věkovými a sociálními skupinami či se jedná o církevní činnost.

V tabulce jsou uvedeny i typy organizací, které na první pohled mohou působit jako společnosti generující zisk. Jedná se především o akciové společnosti či společnosti s ručením omezeným. Ve skutečnosti jsou tyto poskytovatelé velice často v pozici technických služeb a jejich většinovým vlastníkem je Město. Jejich činnost se tudíž zaměřuje na péči o město samotné a jeho okolí a odsouzení, kteří zde vykonávají uložený trest OPP, se věnují pouze společensky prospěšným činnostem, jako jsou úklidy města a údržba zeleně.

Tabulka 15 - Rozdělení poskytovatelů dle statistické právní normy ⁴⁷

okres Chomutov okres Louny okres Teplice

⁴⁶ Vytvořeno na základě získaných dat ze střediska Probačnická a mediační služby Teplice

⁴⁷ Údaje získané z databáze jednotlivých středisek Probačnická a mediační služby ČR

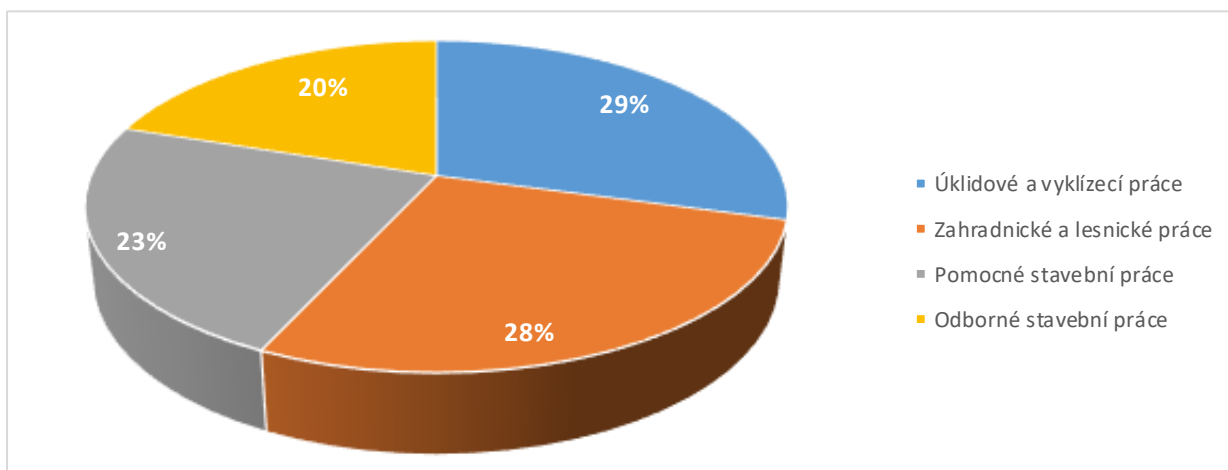
<i>Akciová společnost</i>	2	0	1
<i>Evidované církevní právnické osoby</i>	0	2	1
<i>Obec nebo městská část</i>	7	22	9
<i>Obecně prospěšná společnost</i>	0	0	2
<i>Pobočný spolek</i>	1	0	1
<i>Příspěvková organizace zřízená územním samosprávným celkem</i>	6	9	5
<i>Shromažďování, sběr a odstraňování odpadů, úprava odpadů k dalšímu využití</i>	0	0	1
<i>Společnost s ručením omezeným</i>	3	3	1
<i>Spolek</i>	6	6	5
<i>Státní podnik</i>	0	1	0
<i>Státní příspěvková organizace</i>	1	2	1
<i>Školská právnická osoba</i>	0	0	1
Celkem	26	45	28

5.3 Druhy práce

Činnost, která je v rámci výkonu trestu OPP ze strany odsouzených vykonávána, musí sloužit veřejně prospěšným účelům. Poskytovatelé prací tak vždy musejí zvážit, jaké pracovní činnosti, budou po odsouzených požadovat. Důležité je ale poznamenat, že se jedná pouze o nabídku prací, o kterou by měli poskytovatelé zájem. V praxi poskytovatelé prací uvádějí, že musejí přihlídnout ke schopnostem a fyzickým možnostem odsouzených a případně zadávají pouze úklidové práce, které vnímají jako jednoduchou činnost, které by měl být každý na základní úrovni schopný.

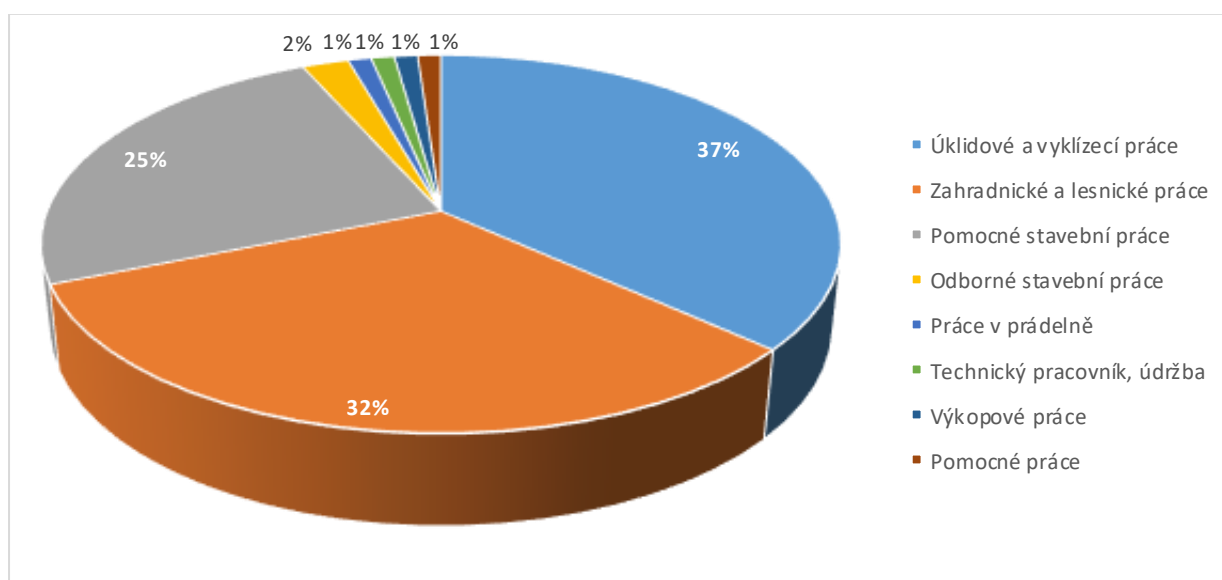
V okrese Chomutov se požadavky poskytovatelů na druh prací drží ve čtyřech základních skupinách, které rozdělujeme následovně – úklidové a vyklízecí práce, zahradnické a lesnické práce, pomocné stavební práce a odborné stavební práce. Celkem 19 požadavků se týká úklidových a vyklízecích činností, 18 požadavků se vztahuje na zahradnické a lesnické práce, 15 požadavků uvádí pomocné stavební práce a 13 požadavků dokonce uvádí odborné stavební práce.

Graf 15 - Požadované druhy prací - okres Chomutov ⁴⁸

Poskytovatelé prací mohou požadovat i jiné druhy činností, než výše uvedené. V okrese Louny někteří poskytovatelé prací požadují například výkopové práce, práce v prádelně, pomocné práce a údržbářské práce. V těchto případech se ale jedná pouze o jednotky případů, kdy poskytovatel tyto práce nabízí. V převážné většině případů poskytovatelé prací požadují úklidové a vyklízecí práce, přesněji ve 33 případech. Ve 29 případech požadují zahradnické a lesnické práce, ve 22 případech se požadavky vztahují k pomocným stavebním pracem a pouze 2 požadavky jsou na odborné a stavební práce.

Graf 16 - Požadované druhy prací - okres Louny ⁴⁹

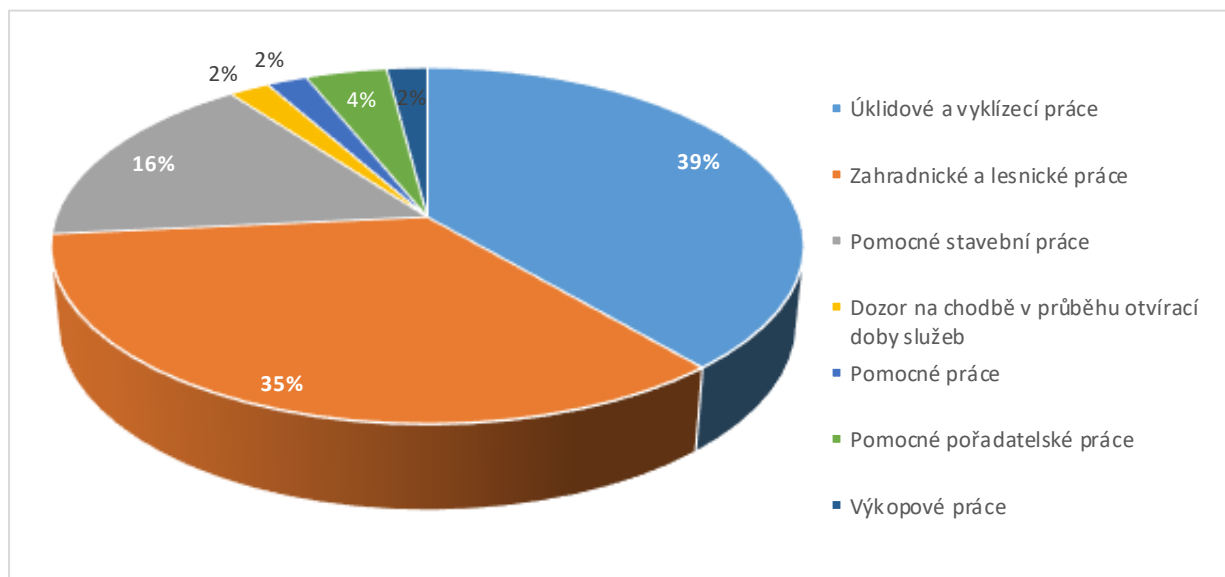

⁴⁸ Vytvořeno na základě získaných dat ze střediska Probační a mediační služby Chomutov

⁴⁹ Vytvořeno na základě získaných dat ze střediska Probační a mediační služby Louny

V okrese Teplice je situace obdobná. Poskytovatelé prací zde ve většině případu požadují úklidové a vyklízecí práce, přesněji se jedná o 19 případů požadavku. U 17 požadavků uvádějí poskytovatelé prací zahradnické a lesnické práce a u 8 pak pomocné stavební práce. V okrese Teplice žádný poskytovatel neuvádí odborné stavební práce. Několik dalších jednotek požadavků se týká dalších činností, jako jsou výkopové práce, pomocné pořadatelské práce, dozor na chodbách a obecné pomocné práce.

Graf 17 - Požadované druhy prací - okres Teplice ⁵⁰

5.4 Požadavky poskytovatelů na výkon trestu

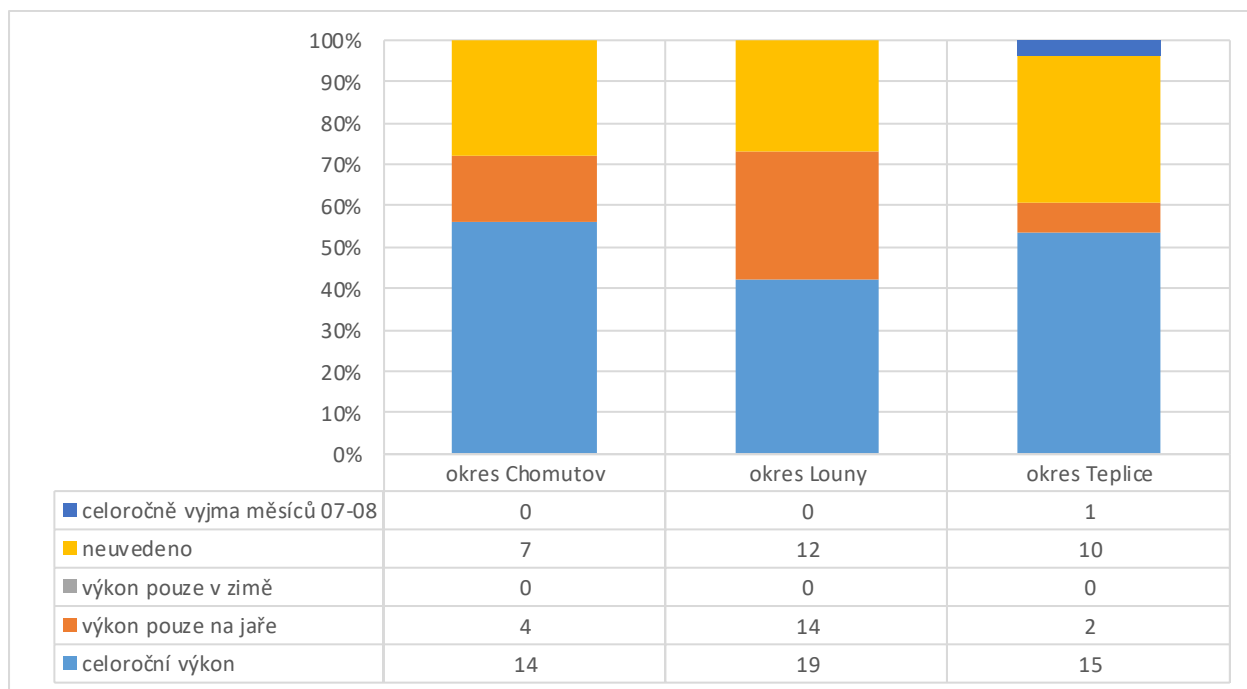
Jedny z dalších důležitých skutečností, které poskytovatel prací musí při realizaci výkonu trestu OPP zohlednit, je nejen jeho kapacita, tedy údaj, pro kolik odsouzených v jednu dobu jsou schopni zajistit práci, v jakém ročním období a kdy časově mohou odsouzení k výkonu trestu docházet ale také skutečnost kolik reálné práce má poskytovatel k dispozici a zda požadovaná práce je vhodná pro muže či ženy.

5.4.1 Výkon v průběhu roku

Z níže uvedeného grafu jasně vyplývá, že většina poskytovatelů prací napříč všemi sledovanými okresy umožňuje výkon trestu OPP celoročně. V okrese Chomutov se jedná o skoro 56 % poskytovatelů, v okrese Louny je jedná o 42 % poskytovatelů a v okrese Teplice umožňuje celoroční výkon až 54 % poskytovatelů. Možnost výkonu trestu OPP pouze v jarním období se objevuje taktéž u všech třech okresu a to nejvíce v okrese Louny, kde tuto možnost umožňuje až 31 % všech poskytovatelů. V okrese Chomutov se jedná již jen o 14 % poskytovatelů a v okrese Teplice, tuto možnost umožňuje pouze pouze 7 % poskytovatelů. V žádném ze sledovaných okresů není možný výkon pouze v zimním období.

⁵⁰ Vytvořeno na základě získaných dat ze střediska Probační a mediační služby Teplice

Graf 18 - Možnost výkonu trestu OPP s ohledem na roční období ⁵¹

5.4.2 Výkon v průběhu týdne

Dalším zásadním parametrem je skutečnost, zda odsouzení mohou k výkonu trestu docházet v průběhu pracovního týdne, o víkendy či dokonce o svátcích. Většina poskytovatelů prací napříč všemi sledovanými okresy umožňuje výkon trestu o všední dny a to v běžnou pracovní dobu, tedy v dobu, kdy jsou na pracovišti přítomni i běžní zaměstnanci poskytovatele prací, kteří kontrolují a dohlíží na faktický výkon. Možnost víkendové práce je možná pouze u necelé poloviny poskytovatelů. Někteří poskytovatelé zároveň umožňují i výkon trestu během státních svátků. Převážná většina poskytovatelů umožňuje jak výkon během pracovního týdne, tak výkon o víkendu či svátcích, avšak existují i někteří poskytovatelé u kterých je výkon možný pouze v pracovní dny. Ve všech třech okresech je pouze jediný poskytovatel prací, který umožňuje výhradně víkendovou práci.

Tabulka 16 - Možnost výkonu trestu OPP během týdne či o svátcích ⁵²

		ANO	NE	neuvédno
okres Chomutov	všední den	17	0	8

⁵¹ Údaje získané z databáze jednotlivých středisek Probační a mediační služby ČR

⁵² Údaje získané z databáze jednotlivých středisek Probační a mediační služby ČR

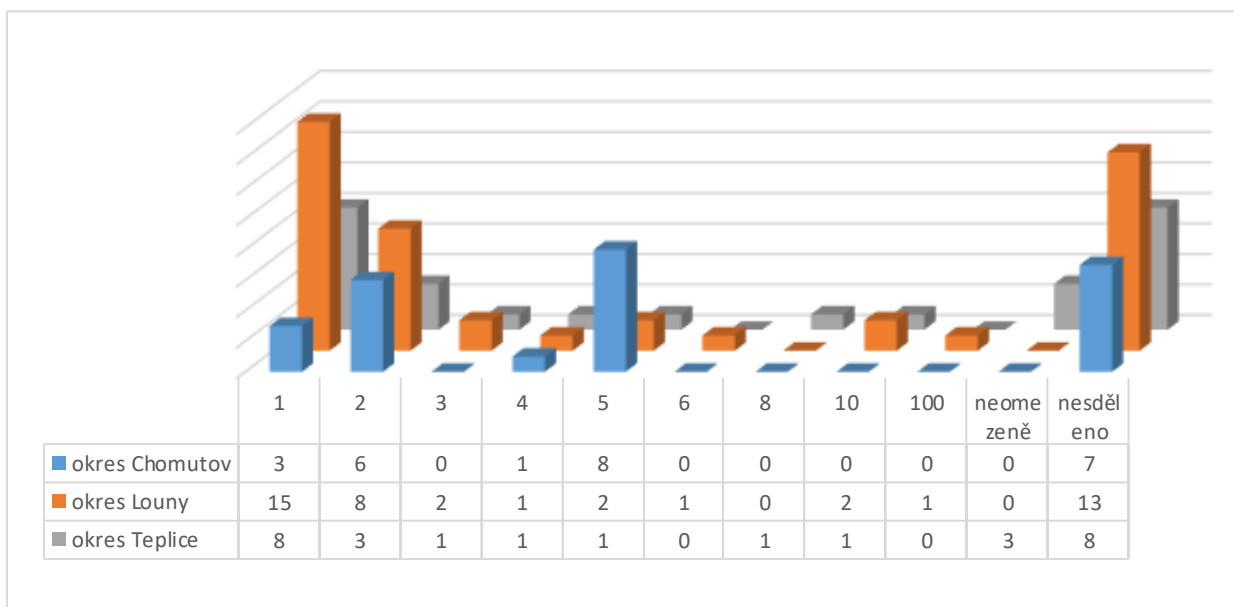
	víkend	8	9	8
	svátek	7	11	7
okres Louny	všední den	30	1	14
	víkend	15	17	13
	svátek	8	24	13
okres Teplice	všední den	20	0	8
	víkend	8	12	8
	svátek	5	15	8

5.4.3 Počet osob

V další části této podkapitoly se podíváme na skutečnost, kolik osob by mohlo ve stejnou dobu docházet k jednomu poskytovateli prací, tedy kolik osob je poskytovatel schopen přijmout ve stejnou dobu, tak aby byl zároveň schopen pro všechny tyto osoby zajistit dostatečné množství práce.

V převážné většině případů přijímají poskytovatelé prací pouze jednu až dvě osoby a až poté, co vykonají celý uložený trest, jsou poskytovatelé schopni přijmout další odsouzené. Existují ale poskytovatelé, kteří jsou schopni přijmout 5 a více osob najednou. Jedná se většinou o technické služby měst, které mají dostatek práce pro větší skupinu osob.

Graf 19 - Přehled souběžně umístěných odsouzených u poskytovatelů ⁵³

5.4.4 Požadavek na rozsah uložených hodin

Jak již bylo zmíněno, tak poskytovatelé prací musí pro odsouzené zajistit dostatečné množství práce na předem určený počet hodin. Z tohoto důvodu poskytovatel prací uvádí požadavek na maximální množství hodin, pro které je schopen práce zajistit. Převážná většina poskytovatelů prací je schopna zajistit dostatečné množství práce, a proto přijímá odsouzené bez ohledu na počet uložených hodin.

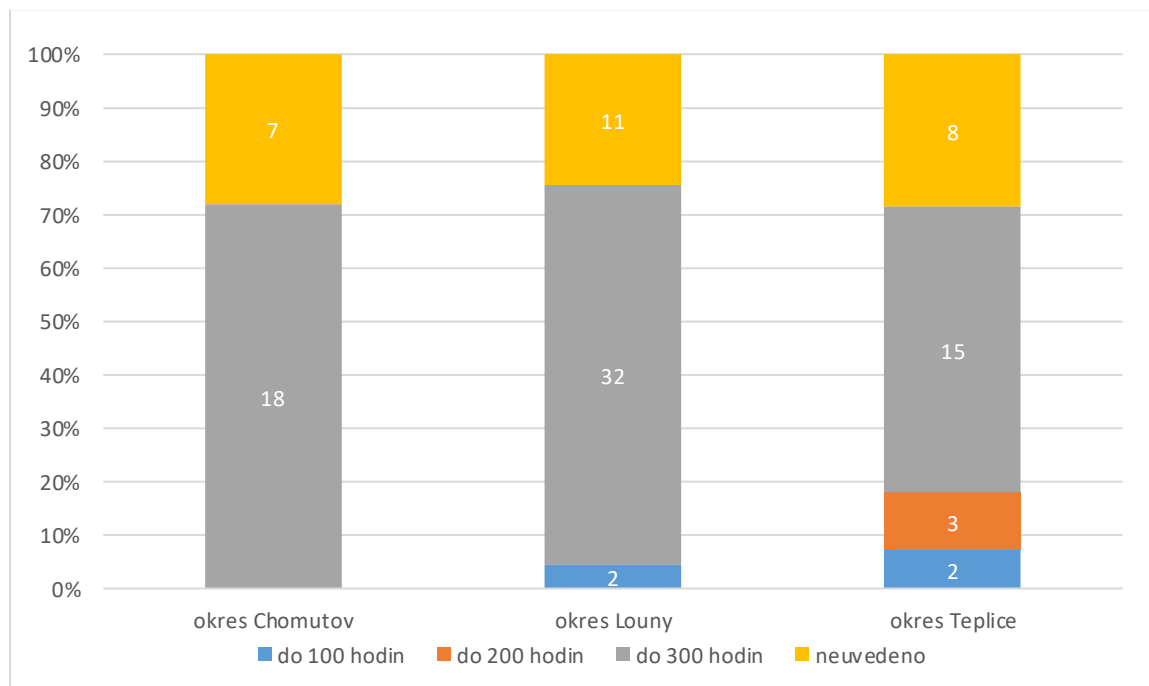
V okrese Chomutov se jedná až o 72 % všech poskytovatelů, kteří jsou odsouzeným schopni zajistit práci na trest v maximální výměře 300 hodin. Zbývajících 28 % poskytovatelů svůj požadavek nekonkretizovala a své aktuální možnosti řídí dle současné situace (roční období, množství zaměstnanců či dobrovolníků v konkrétní době, atd.).

V okrese Louny je také vysoké procento poskytovatelů, kteří jsou schopni zajistit práci na maximální výměru trestu, jedná se o 71 % poskytovatelů. Zároveň ale 4,5 % poskytovatelů uvedlo, že jsou schopni zajistit menší množství práce, a proto nepřijmou osoby, které mají uloženo více jak 100 hodin.

V okrese Teplice je situace ještě o něco složitější. Necelých 54 % poskytovatelů přijímá odsouzené bez ohledu na počet uložených hodin. Necelých 11 % poskytovatelů pak přijímá odsouzené, kterým bylo uloženo maximálně 200 hodin trestu OPP a 7 % poskytovatelů přijme odsouzené s maximální výměrou trestu do 100 hodin.

⁵³ Údaje získané z databáze jednotlivých středisek Probační a mediační služby ČR

Graf 20 - Požadavek na množství uložených hodin ⁵⁴

5.4.5 Práce pro muže a ženy

Další kritérium, které je pro poskytovatele prací důležité řešit, je skutečnost, zda odsouzenou osobou je muž či žena. Tato otázka je řešena především z důvodu typu práce, kterou bude moci poskytovatel prací odsouzené osobě ukládat. Je nepsaným zvykem, že mužům jsou často zadávány fyzicky náročnější práce, jako je například stěhování, práce s dřevem, výkopové práce aj. A ženám jsou naopak zadávány práce, jakou jsou úklidy, práce v prádelně či lehčí zahradní práce.

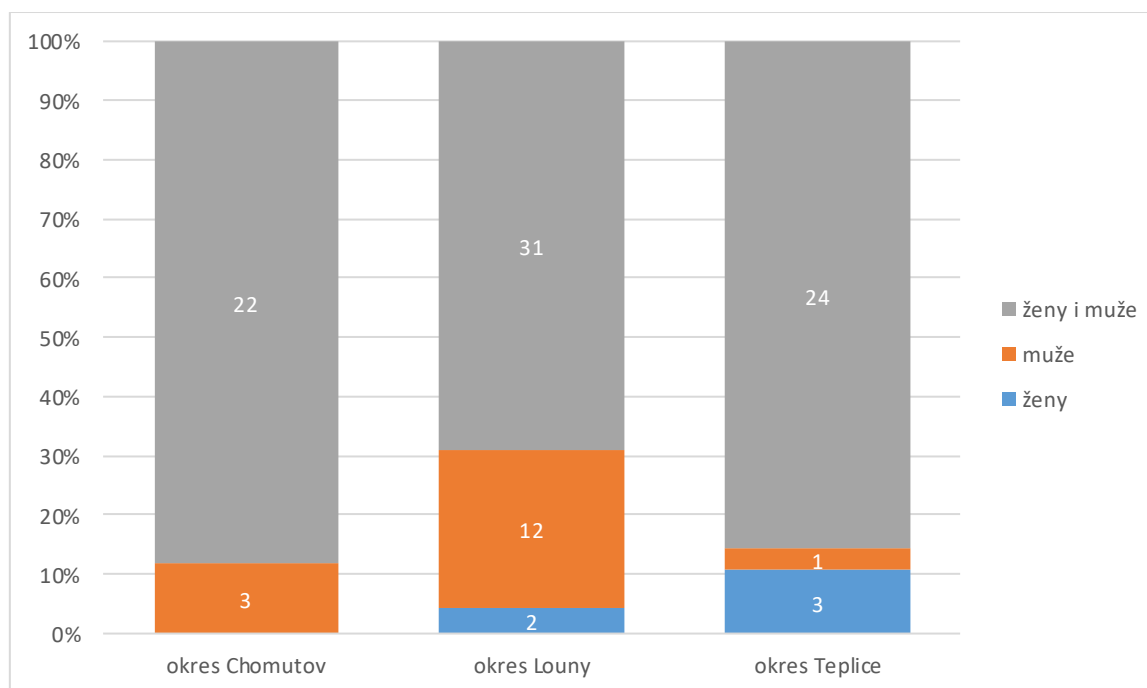
Zároveň ale existuje i druhý důvod, proč je tato otázka důležitá. Pro poskytovatele prací, je nejdůležitější otázka bezpečnosti vlastních klientů. Z tohoto důvodu se snaží vyvarovat a předcházet situacím, které by mohly být zbytečně stresující pro osoby, které využívají jejich služeb. Například, zařízení, která se věnují péči a pomoci týraným ženám, mohou mít požadavek, že si nepřejí umisťovat muže. Z přiložených dat ale můžeme zjistit, že podobných požadavků není mnoho.

Převážná většina poskytovatelů prací přijímá odsouzené bez ohledu na jejich pohlaví a jsou schopni zajistit práce jak pro muže, tak pro ženy. V okrese Chomutov se jedná dokonce o 88 % všech poskytovatelů a pouze 12 % jich přijímá výhradně muže, a to z důvodu, že požadují fyzicky náročnější činnosti. V okrese Louny je procento poskytovatelů prací, kteří přijímají

⁵⁴ Údaje získané z databáze jednotlivých středisek Probační a mediační služby ČR

muže i ženy také vysoké. Jedná se o necelých 69 % poskytovatelů. Dalších 27 % poskytovatelů přijímá pouze muže a 4 % poskytovatelů přijímají pouze ženy. V okrese Teplice přijímá necelých 86 % poskytovatelů, odsouzené bez ohledu na jejich pohlaví a pouze 10,5 % poskytovatelů přijímá výhradně ženy a pouze jeden poskytovatel přijímá výhradně muže.

Graf 21 - Požadavek na přijímání odsouzených dle pohlaví ⁵⁵

5.4.6 Další požadavky poskytovatelů

V této poslední podkapitole zmíníme speciální požadavky poskytovatelů prací, které jsou z jejich strany uváděny. Poskytovatelé zde zohledňují svou vlastní činnost, a uvádějí takové požadavky, aby umístěná osoba neohrožovala jejich fungování, či aby předešli možným rizikům.

Velice častým požadavkem, který se objevuje ve všech třech okresech je požadavek osobního jednání s odsouzeným a to ještě před jeho umístěním k poskytovateli prací. Řada poskytovatelů tento požadavek vnímá jako jakýsi test. Pokud se odsouzený dostaví k osobní schůzce, pak předpokládají, že bude schopen dostavovat se i na faktický výkon trestu. Pokud se ke schůzce nedostaví, pak ho vnímají jako nespolehlivého a odmítnou dát souhlas k jeho umístění na jejich pracoviště.

⁵⁵ Údaje získané z databáze jednotlivých středisek Probační a mediační služby ČR

Vysoké procento poskytovatelů žádné požadavky před umístěním odsouzených nemá. V okrese Chomutov se jedná o 76 % všech poskytovatelů. V okrese Louny je číslo nižší, přesněji 60 % a v okrese Teplice se jedná pouze o 46,5 % poskytovatelů. Přesto můžeme tato čísla považovat za vyšší.

Tabulka 17 - Přehled dalších požadavků poskytovatelů prací v okresech ⁵⁶

	Okres Chomutov	Okres Louny	Okres Teplice
<i>Nepřijímají odsouzené za násilnou TČ</i>	4	-	-
<i>Nepřijímají odsouzené za TČ spojenou s dětmi</i>	1	-	-
<i>Nepřijímají odsouzené za majetkovou TČ</i>	1	1	-
<i>Před umístěním požadují osobní jednání s odsouzeným</i>	1	15	14
<i>Nelze umístit osoby s alergií na pyly trav, plevelů (seno, sláma) a na zvířecí srst (koně)</i>	-	-	1
<i>Slušné vystupování</i>	-	1	-
<i>Lze umístit osoby se zdravotním omezením</i>	-	1	2
<i>Před umístěním nepožadujeme konzultaci s PMS</i>	-	1	1
<i>Pouze chovanci VÚ</i>	-	2	-
<i>Bez požadavku</i>	19	27	13

5.5 Důvody pro nespolupráci při realizaci výkonu trestu

Řada organizací projevuje zájem o spolupráci s Probační a mediační službou při realizaci výkonu trestu OPP a vítá tuto možnost, avšak existuje celá řada dalších potencionálních poskytovatelů, kteří o spolupráci nemají zájem a odmítají ji.

Jak již bylo výše uvedeno, poskytovatelé prací nemají žádnou povinnost ke spolupráci a tuto činnost dělají zcela dobrovolně. Celá řada potencionálních poskytovatelů prací, kteří jsou z pohledu probačních pracovníků zcela ideálními do této role, spolupráci odmítají. Jako nejčastější důvody uvádějí časová, administrativní a personální zátěž. V případě spolupráce mají poskytovatelé povinnost plánovat a evidovat docházku odsouzených, pracovní činnost a další důležité údaje. Tuto činnost mnoho organizací vnímá jako zbytečně komplikovanou a časově náročnou. Poskytovatelé jsou dále povinni kontrolovat odsouzené během faktického výkonu. Pro řadu organizací se jedná o další komplikovanou skutečnost, kdy musejí vyčlenit minimálně jednoho svého zaměstnance, kterého tímto úkolem pověří a pro kterého to

⁵⁶ Údaje získané z databáze jednotlivých středisek Probační a mediační služby ČR

nemusí být běžná pracovní činnost. Určená osoba je tímto úkolem zcela zaměstnána a velice často dochází k situaci, kdy musí tuto činnost vykonávat vedle svých běžných pracovních úkonů. Pro poskytovatele prací se tato situace může stát finančně nevýhodnou, protože musí svého zaměstnance za plnění tohoto úkolu ohodnotit, na což většinou nemají finanční prostředky.

Dalšími důvody proč potenciální poskytovatelé odmítají spolupráci, jsou zaprvé předsudky vůči odsouzeným osobám, kdy se možní poskytovatelé obávají především „majetkové újmy“. A druhým důvodem bývá negativní zkušenost z minulosti, a to nejen taková, kterou zažili sami, ale mohli o ní slyšet od jiných. Bohužel ne jeden poskytovatel prací má negativní zkušenost s odsouzenými při realizaci výkonu trestu. Oslovení poskytovatelé nejčastěji uvádějí, že odsouzení jsou nespolehliví. Nedodržují naplánovanou docházku pro výkon testu, nedocházejí na naplánované termíny či docházejí mimo domluvenou dobu. Neomlouvají své absence, nekomunikují, případně se na pracovišti chovají nevhodně (zde se velice často projevuje opakované užívání alkoholu či OPL, případně možné duševní poruchy odsouzených, které mohou být způsobeny nadměrným užíváním OPL). Poskytovatelé prací také uvádí, že „celá řada odsouzených je bez pracovních návyků a morálky a především neumějí vykonávat jednoduché a základní činnosti, jako je například zametání chodníku“.

Často otevřeným tématem je také otázka BOZP. Poskytovatelé prací se opakovaně dotazují na pojištění klientů a případnou zodpovědnost nejen při případném úrazu, ale také při způsobené škodě. Odsouzení nejsou zaměstnanci poskytovatelů prací, a tudíž mezi nimi není klasický pracovní-právní vztah. V současné době, a v případě že si odsouzený nehradí vlastní pojištění, není odsouzený při realizaci výkonu trestu OPP pojištěn. Poskytovatelé prací tak opakovaně vznášejí dotaz, kdo ponese finanční odpovědnost v případě úrazu odsouzeného. Probační pracovníci se s touto otázkou setkávají již přes 20 let, bohužel ani po takto dlouhé není otázka pojištění odsouzený při realizaci výkonu trestu OPP vyřešena.

Výše uvedené důvody bývají nejčastější příčinou, proč již stávající poskytovatelé prací ukončují spolupráci s Probační a mediační službou a proč nový potenciálně vhodní poskytovatelé o spolupráci nemají zájem.

6 Střediska Probační a mediační služby ČR

Obecně lze říci, že povědomí o Probační a mediační službě ČR je u veřejnosti průměrné. Mezi běžnými občany, kteří se nikdy v minulosti nesetkali se Službou, je povědomí o její činnosti minimální. Co se týká odborné veřejnosti, tak ta již za dobu působení Služby získala celou řadu informací a v současné době probíhá vzájemná spolupráce, která je na velice dobré úrovni.

6.1 Spolupráce s okresními soudy

Všechna tři sledovaná střediska Probační a mediační služby uvedla, že spolupráce s OČTŘ v rámci trestních řízení je na velice dobré úrovni. Střediska jsou pravidelně pověřována činnostmi a to jak ze stran Okresních státních zastupitelstev, tak i ze stran Okresních soudů a to nejen ve vykonávacím řízení, ale také v přípravném řízení.

V rámci výkonu trestu OPP komunikují probační pracovníci nejen s místně příslušnými soudy ale i se soudy napříč celou ČR. Probační pracovníci ze všech tří středisek se shodli, že v rámci přípravného řízení, soudy reagují na jejich návrhy ohledně ukládání přiměřených povinností a omezení a nově ukládají i resocializační programy, které jsou realizovány v Programových centrech Probační a mediační služby ČR.

V případech, kdy odsouzení nevykonávají trest OPP řádně, žádají probační pracovníci o součinnost a vyzvání odsouzeného ze strany soud. Dle vyjádření probačních pracovníků soudy na tyto žádosti reagují zasláním písemných výzev, které jsou zasílány doporučenou poštou, případně jsou doručovány prostřednictvím PČR. Probační pracovníci se dále shodují, že v situacích, kdy se již rozhodnou podat návrh na přeměnu, soudy také reagují, ale často s časovým odstupem. V těchto případech soudy vždy stanoví termín veřejného zasedání, při kterém nevykonaný trest OPP buď přeměnní dle návrhu probačního pracovníka v trest odnětí svobody či případně rozhodnou o prodloužení lhůty na výkon trestu OPP až o šest měsíců a zároveň nad odsouzeným stanoví dohled. Dle vyjádření některých probačních pracovníků dochází často k prodloužení lhůty na výkon trestu OPP bez zjevných důvodů i u případů, které jsou na jednoznačnou přeměnu.

7 Závěr

Analýza pro podporu výkonu alternativního trestu obecně prospěšných prací v okresech Chomutov, Louny a Teplice měla za cíl zmapovat podrobnou situaci týkající se ukládání a výkonu trestu obecně prospěšných prací v uvedených oblastech. V závěru této práce jsou shrnuty základní zjištění a návrhy pro další rozvoj realizace výkonu alternativního trestu OPP.

V první, úvodní části této analýzy byla popsána sociodemografická situace ve sledovaných okresech. Všechny tři okresy jsou propojeny obdobnými přírodními podmínkami, kdy většinu území pokrývá zemědělská půda, a na velké části území se rozprostírají lesy. Uvedené přírodní členění má zásadní vliv na život obyvatel a také na realizaci alternativních trestů OPP. Za sledované období došlo k pohybu obyvatelstva ve všech oblastech, které mělo ve dvou zmíněných okresech za následek úbytek obyvatelstva, avšak v jednom z okresů došlo naopak ke zvýšení populace. Ze statistik vyplývá, že obyvatelstvo se nachází v produktivním věku, avšak neúměrně s tímto zjištěním stoupá procento nezaměstnaných osob.

Trest obecně prospěšných prací je jedním z nejčastěji ukládaných alternativních trestů v ČR. Z dat Probační a mediační služby bylo zjištěno, že na celorepublikové úrovni se ukládání tohoto trestu od roku 2018 do roku 2022 zásadně nezměnilo a je ukládáno na podobné úrovni. Zároveň ale bylo zjištěno, že počet trestných činů, které byly ve stejném období spáchány, se snižuje. Ze zjištěných údajů tedy logicky vyplývá, že trest OPP je ukládán stále častěji.

Pokud se podíváme na údaje z jednotlivých okresů, pak zjistíme, že nikde nebyla situace totožná. V okrese Chomutov došlo k navýšení a následně prudkému snížení počtu uložených trestů OPP. V okrese Louny byl trend opačný, kdy nejprve docházelo k prudkému snížení a v roce 2022 k navýšení uložených trestů oproti roku 2018. V okrese Teplice byl trend střídavý, kdy nejprve počet uložených trestů klesl, následně se zvýšil, znovu klesl a opět se navýšil.

Pokud se následně zaměříme na úspěšné vykonání trestu, tak v letech 2018 až 2020 došlo k poklesu úspěšně vykonaných trestů v okrese Chomutov, avšak naopak se snížil počet přeměněných trestů OPP v trest odnětí svobody. Velké procento případů bylo v uvedené době ukončeno na základě rozhodnutí o uložení souhrnného, úhrnného či společného trestu. V okrese Louny naopak došlo k navýšení počtu úspěšně vykonaných trestů a úměrně k této skutečnosti došlo ke snížení přeměněných trestů. V posledním ze sledovaných okresů opět dochází ke střídavému modelu, avšak souhrnně můžeme sdělit, že ve sledovaném období dochází k procentuálnímu zvýšení počtu úspěšně vykonaných trestů OPP a zároveň ke

snížení přeměněných trestů OPP v trest odnětí svobody. Ve dvou ze tří sledovaných okresů se tudíž daří uložené tresty OPP ukončovat úspěšným vykonáním a zároveň ve všech okresech se daří snižovat počet přeměněných trestů v trest odnětí svobody.

Předjednání trestu OPP u obviněných osob může mít velký vliv na jeho úspěšné vykonání. Ze zjištěných údajů vyplývá, že Okresní státní zastupitelství a Okresní soudy stále častěji pověřují pracovníky Probační a mediační služby tímto typem případu. Z údajů bylo dále zjištěno, že úspěšné vykonání trestu je častější v případech, kdy probační pracovníci uložení trestu OPP doporučí. Naopak u případů, kdy probační pracovníci nedoporučovali uložení trestu OPP, dochází častěji k přeměně trestu na trest odnětí svobody. Cílem předjednání trestu OPP, tak jak ho vnímají i probační pracovníci, je především eliminace případů, kdy je trest OPP uložen osobám, které nejsou vhodné pro jeho realizaci. Jedná se především o osoby se zdravotním omezením, které jim může zásadním způsobem bránit ve fyzické činnosti. Další osoby, u kterých není vhodné uložení trestu OPP, jsou osoby bez domova, které velice často migrují nejen mezi městy ale i mezi okresy a je velice těžké tyto osoby dohledat a motivovat je k dlouhodobějšímu pobytu na jednom místě, aby mohli realizovat výkon trestu OPP.

Pro zajištění dalšího nárůstu v oblasti úspěšného ukončení trestu OPP, jeho vykonáním, je nutné, aby Soudy nadále pokračovali v pověřování středisek Probační a mediační služby v rámci přípravných řízení a probační pracovníci věcně a jasně argumentovali při svých ne/doporučeních. Skutečnost, zda Soudy budou reagovat na ne/doporučení probačních pracovníků již zcela záleží na soudcích jako takových.

Poskytovatelé prací, jsou zásadním subjektem pro realizaci výkonu trestu OPP, bez jejichž zapojení by nebylo možné výkon trestu OPP realizovat v podobě, jakou známe dnes. Zásadním problémem je skutečnost, že poskytovatelé prací nemají povinnost podílet se na realizaci výkonu trestu a tuto svou „službu“ poskytují zcela dobrovolně a mohou svou spolupráci kdykoliv ukončit. Poskytovatelé prací vyjadřují své požadavky a do jisté míry si tedy určují, jaké osoby k nim budou umísťovány. Probační pracovníci následně musejí, při snahách o umístění odsouzených k jednotlivým poskytovatelům prací, zohledňovat jejich požadavky, v opačném případě by poskytovatelé prací mohli ihned ukončit spolupráci. Ze strany probačních pracovníků mají poskytovatelé prací jen omezené množství informací, avšak v dnešní moderní době není pro poskytovatele prací těžké si zjistit o odsouzených další informace, na základě kterých se mohou rozhodnout k ukončení spolupráce s odsouzeným, protože ho vyhodnotí jako nebezpečného či rizikového.

Další problémová skutečnost do jisté míry souvisí s výše uvedeným. Z dostupných dat bylo zjištěno, že síť poskytovatelů prací není ve sledovaných oblastech dostačující. V každém ze

sledovaných okresů je oblast, kde nejsou kapacity poskytovatelů dostačující. Jedná se především o větší města, kde v některých případech chybějí kapacity poskytovatelů či nejsou schopni zajistit pracoviště se speciálními podmínkami, jako je například víkendová práce, práce přes zimní období či zajištění pracovišť pro osoby se zdravotním či psychickým omezením. Z uvedených důvodů mohou nastávat situace, kdy odsouzení musejí čekat na stanovení místa pro výkon trestu OPP i několik týdnů. **Tyto problémové skutečnosti by mohly být vyřešeny vytvořením takového poskytovatele prací, který by měl povinnost odsouzené přijímat bez ohledu na jakékoliv skutečnosti týkající se odsouzeného.** Tento problém, může do jisté míry řešit nově vzniklý Projekt pro podporu výkonu alternativního trestu OPP, avšak jedná se jen o částečné a dočasné řešení.

Řada potencionálních poskytovatelů prací, ale i těch stávajících, odmítá spolupráci z důvodu špatných zkušeností s odsouzenými, ale také vnímají, že realizace trestu je pro ně velkou administrativní, personální ale i finanční zátěží. Probační pracovníci se dlouhodobě snaží o administrativní zjednodušení celého procesu, avšak existují administrativní náležitosti, které je nutné ze strany poskytovatelů prací vykonávat a není možné je více zjednodušovat či je dokonce zrušit. Konkrétně se bavíme o plánování a evidenci docházky odsouzených. Řada poskytovatelů prací uvedla, že s některými odsouzenými je složitá komunikace a odsouzení nejsou schopni či nechtějí výkon trestu plánovat dlouhodobě dopředu. Zároveň s tímto uvádějí, že někteří odsouzení nejsou schopni dodržovat naplánovaný harmonogram prací a k výkonu prací se nedostavují dle plánu či docházejí mimo domluvené termíny. Poskytovatelé prací tak vnímají plánování docházky jako zbytečný administrativní úkon, který pro ně nemá velké využití, přitom se jedná o důležitý nástroj při realizaci výkonu trestu.

Na uvedené problémy cílí záměr Projektu pro podporu výkonu alternativního trestu OPP a to tím, že terénní pracovníci Probační a mediační služby budou s odsouzenými, které je aktuálně problematické umístit, vyjíždět na konkrétní místa, která budou poskytovat poskytovatelé prací a po celou dobu realizace výkonu trestu budou na pracovišti přítomni. Poskytovatelé prací budou komunikovat pouze s terénními pracovníky, kteří následně budou odsouzené úkolovat potřebnými pracemi a budou nad nimi vykonávat fyzickou kontrolu, zároveň s tímto budou činit veškeré administrativní náležitosti. Poskytovatelé prací v tomto modelu budou poskytovat pouze pracoviště, kde je nutné odvézt konkrétní práci a dále pomůcky pro její realizaci jako jsou pytle na odpad, rukavice atd. Dosud oslovení poskytovatelé prací tento model spolupráce vítají a mají zájem o zapojení do projektu. Poskytovatelé vnímají, že tímto způsobem spolupráce by pro ně byly zachovány výhody (práce zdarma) a naopak minimalizovány problémové situace. Zda se tento model spolupráce osvědčí, je otázka budoucnosti.

8 Seznam grafů

Graf 1 - Počet nových evidovaných případů OPP	14
Graf 2- Ukládání trestu/trestního opatření OPP dle výměry - okres Chomutov	15
Graf 3- Ukládání trestu/trestního opatření OPP dle výměry - okres Louny	16
Graf 4 - Ukládání trestu/trestního opatření OPP dle výměry - okres Teplice	17
Graf 5 - Celková kriminalita na území ČR mezi lety 2018-2022	26
Graf 6 - Celková kriminalita rozdělená dle jejího druhu	27
Graf 7 - Celková kriminalita v Ústeckém kraji v roce 2022	28
Graf 8 - Počet stíhaných osob v ČR	28
Graf 9 - Počet odsouzených osob v ČR	29
Graf 10 - Počet odsouzených osob dle trestné činnosti v Ústeckém kraji	29
Graf 11 - Počet poskytovatelů prací v jednotlivých okresech k 31.5.2024	33
Graf 12 - Zastoupení poskytovatelů prací v jednotlivých městech a obcích okresu Chomutov	35
Graf 13 - Zastoupení poskytovatelů prací v jednotlivých městech a obcích okresu Louny ...	36
Graf 14 - Zastoupení poskytovatelů prací v jednotlivých městech a obcích okresu Teplice .	38
Graf 15 - Požadované druhy prací - okres Chomutov	40
Graf 16 - Požadované druhy prací - okres Louny	40
Graf 17 - Požadované druhy prací - okres Teplice	41
Graf 18 - Možnost výkonu trestu OPP s ohledem na roční období	42
Graf 19 - Přehled souběžně umístěných odsouzených u poskytovatelů	44
Graf 20 - Požadavek na množství uložených hodin	45
Graf 21 - Požadavek na přijímání odsouzených dle pohlaví	46

9 Seznam obrázků

Obrázek 1 - Mapa Ústeckého kraje	4
Obrázek 2 - Administrativní rozdělení okresu Chomutov	5
Obrázek 3 - Administrativní rozdělení okresu Louny	8
Obrázek 4 - Administrativní rozdělení okresu Teplice	10
Obrázek 5 - Obce a města okresu Chomutov - modré tečky vyznačují stávající poskytovatele prací	34
Obrázek 6 - Obce a města okresu Louny - modré tečky vyznačují stávající poskytovatele prací	36
Obrázek 7 - Obce a města okresu Teplice - modré tečky vyznačují stávající poskytovatele prací	37

10 Seznam tabulek

Tabulka 1 - Obyvatelstvo (okres Chomutov) - údaje platné k 31.12. uvedeného roku	6
Tabulka 2 – Nezaměstnanost (okres Chomutov) - údaje jsou platné k 31.12. uvedeného roku	6
Tabulka 3 – Obyvatelstvo (okres Louny) - údaje jsou platné k 31.12. uvedeného roku	8
Tabulka 4 – Nezaměstnanost (okres Louny) - údaje jsou platné k 31.12. uvedeného roku	9
Tabulka 5 – Obyvatelstvo (okres Teplice) - údaje jsou platné k 31.12. uvedeného roku	11
Tabulka 6 – Nezaměstnanost (okres Teplice) - údaje jsou platné k 31.12. uvedeného roku	11
Tabulka 7 - Počet evidovaných trestů obecně prospěšných prací v jednotlivých letech	13
Tabulka 8 - Ukládání trestu/trestního opatření OPP dle ukládané výměry v rámci ČR	15
Tabulka 9 - Struktura trestu OPP dle způsobu ukončení - okres Chomutov	18
Tabulka 10 - Struktura trestu OPP dle způsobu ukončení - okres Louny	19
Tabulka 11- Struktura trestu OPP dle způsobu ukončení - okres Teplice	20
Tabulka 12 - Ukončení trestu OPP ve spojitosti s ne/předjednáním trestu OPP - okres Chomutov	21
Tabulka 13 - Ukončení trestu OPP ve spojitosti s ne/předjednáním trestu OPP - okres Louny	23
Tabulka 14 - Ukončení trestu OPP ve spojitosti s ne/předjednáním trestu OPP - okres Teplice	24
Tabulka 15 - Rozdělení poskytovatelů dle statistické právní normy	38
Tabulka 16 - Možnost výkonu trestu OPP během týdne či o svátcích	42
Tabulka 17 - Přehled dalších požadavků poskytovatelů prací v okresech	47